ଅଧ୍ୟାୟ VI

ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଏବଂ ଉଦାରଣ

6 ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଏବଂ ତଦାରଖ

ଏହି ଅଧ୍ୟାୟରେ ସରକାରୀ ପରୀକ୍ଷାଗାରର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା, ଟ୍ରାଞ୍ଜିଟ୍ ପାସ୍ ପ୍ରଦାନ, ଚେକ୍ ଗେଟ୍/ ୱେ ବ୍ରିଜ୍ କାର୍ଯ୍ୟ କାରିତା ବିଭାଗୀୟ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଖଣି ଯାଞ୍ଚ ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ସ୍ତରୀୟ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ସ୍କ୍ୱାଡ୍ ଦ୍ୱାରା ଚଢ଼ାଉ ଉପରେ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଏବଂ ତଦାରଖ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସମୀକ୍ଷା ଫଳାଫଳ ରହିଛି ।

6.1 ଉପକ୍ରମ

ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଖଣି କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଉପରେ ନଜର ରଖିବା ଏବଂ ସରକାରଙ୍କ ସ୍ୱାର୍ଥର ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ଏକ ଦୃଢ଼ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଟେ । ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ଅନୁସରଣ କରି, ଖଣିଜ ନମୁନା ସଂଗ୍ରହ ପ୍ରଣାଳୀ ମାଧ୍ୟମରେ ଧାତୁର ଗ୍ରେଡ୍ ଯାଞ୍ଚ, ଲିଜ୍ ଅଞ୍ଚଳରୁ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଅପସାରଣର ଅନୁମତି ଦେବା ପାଇଁ ଟ୍ରାଞ୍ଜିଟ୍ ପାସ୍ ଜାରି କରିବା; ତନଖି ଫାଟକରେ ଟ୍ରାଞ୍ଜିଟ୍ ପାସ୍ ଯାଞ୍ଚ କରିବା ଏବଂ ପାର୍ଶ୍ୱବର୍ତ୍ତୀ ୱେବ୍ରିଜ୍‌ରେ ପଠାଯାଇଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଓଜନ, ଏବଂ ବେଆଇନ ଖନନକୁ ଯାଞ୍ଚ କରିବା ପାଇଁ ବିଭାଗୀୟ ଅଧିକାରୀ ଏବଂ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସ୍କ୍ୱାଡ ଦ୍ୱାରା ନିୟମିତ ଏବଂ ଆକସ୍ମିକ ଯାଞ୍ଚ ପାଇଁ ସରକାରଙ୍କ ନିୟମ ଏବଂ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଗୁଡିକରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଛି ।

ଖଣି ଏବଂ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ (ବିକାଶ ଏବଂ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ) ଅଧିନିୟମ, 1957 ର ଧାରା 23 ସି ଅନୁଯାୟୀ ଦିଆଯାଇଥିବା କ୍ଷମତା ଆଧାରରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଚୋରି, ଚୋରାଚାଲାଣ ଏବଂ ବେଆଇନ ଖନନକୁ ରୋକିବା ଏବଂ ରାଜ୍ୟରେ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଦଖଲ, ସଂରକ୍ଷଣ , ବାଣିଜ୍ୟ ଏବଂ ପରିବହନକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବା ପାଇଁ, ଓଡିଶା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ (ଚୋରି ନିବାରଣ, ଚୋରାଚାଲାଣ ଏବଂ ବେଆଇନ ଖନନ, ଏବଂ ଦଖଲ, ଷ୍ଟୋରେଜ୍ ବାଣିଜ୍ୟ ଏବଂ ପରିବହନ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ), (ଓଏମପିଟିଏସ) ନିୟମ, 2007, ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଛନ୍ତି । ଏହି ନିୟମାନୁଯାୟୀ ରାଜ୍ୟରେ ଯେକୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ସହିତ କିମ୍ବା ବିନା ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଏବଂ ୱେବ୍ରିଜ୍ ସହିତ ଚେକ୍-ପୋଷ୍ଟ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି, ଯାହାଦ୍ୱାରା ଆଇନଗତ ପ୍ରାଧିକରଣ ବିନା ଉତ୍ପାଦିତ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ପରିବହନ ଏବଂ ସଂରକ୍ଷଣକୁ ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇପାରିବ ଏବଂ ଲିଜ୍-ହୋଲ୍ଡ ଅଞ୍ଚଳରୁ ପରିବହନ କରାଯାଉଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଗୁଣବତ୍ତା ଏବଂ ପରିମାଣ ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇପାରିବ । ସରକାରୀ ପରୀକ୍ଷାଗାର/ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନୁମୋଦିତ ରାଷ୍ଟ୍ରାୟତ୍ତ ଉଦ୍ୟୋଗର ପରୀକ୍ଷାଗାରରେ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରାଯାଇଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ରାସାୟନିକ ବିଶ୍ଳେଷଣ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଥାଏ ।

ଏହି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣଗୁଡିକ ନିମ୍ନୋକ୍ତ ଅନୁଚ୍ଛେଦରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି ।

6.2 ସରକାରୀ ପରୀକ୍ଷାଗାର ଗୁଡିକର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା

ଓଏମ୍‌ପିଟିଏସ୍, ନିୟମାବଳୀ, 2007 ର ନିୟମ 10 (5) ଅନୁଯାୟୀ, ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଉପଯୁକ୍ତ ଡ୍ରେସିଙ୍ଗ୍, ଷ୍କ୍ରିନିଙ୍ଗ, ଗ୍ରେଡିଂ ଏବଂ ବିଶ୍ଳେଷଣ ପରେ, ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ସଂପୃକ୍ତ ଖଣି ଅଧିକାରୀ କିମ୍ବା ଖଣି ଉପ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କ ନିକଟରେ ଲିଜ୍ କ୍ଷେତ୍ରରୁ କୌଣସି ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଅପସାରଣ ପୂର୍ବରୁ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନୁମୋଦିତ ରାଷ୍ଟ୍ରାୟତ୍ତ ଉଦ୍ୟୋଗର ପରୀକ୍ଷାଗାର/ସରକାରୀ ପରୀକ୍ଷାଗାରରେ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ବିଶ୍ଳେଷଣ ଓ ଗୁଣବତ୍ତା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ରିପୋର୍ଟ ସହିତ ଆବେଦନ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ତେଣୁ ଲିଜ୍ ଅଞ୍ଚଳରୁ କୌଣସି ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଅପସାରଣ ପୂର୍ବରୁ, ଏକ ଅନୁମୋଦିତ ପରୀକ୍ଷାଗାରରେ ଏହାର ବିଶ୍ଳେଷଣ ତଥା ଗ୍ରେଡ୍ ନିରୁପଣ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ଲିଜ୍ ଅଞ୍ଚଳରୁ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାଲ ପ୍ରେରଣ

ପୂର୍ବରୁ ଏହା ଲିଜ୍ ଧାରୀ ତଥା ଖଣି ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱାଧୀନ ଭାବରେ ବିଶ୍ଳେଷଣ ତଥା ଗ୍ରେଡ ନିରୁପଣ କରିବାକୁ ପଡିବ । ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଖଣିଜ ଭଣ୍ଡାରରୁ ନମୁନା ସଂଗ୍ରହ କରି ଏବଂ ଅନୁମୋଦିତ ସରକାରୀ/ ରାଷ୍ଟ୍ରାୟତ୍ତ କ୍ଷେତ୍ର (ପିଏସୟୁ) ପରୀକ୍ଷାଗାରରେ ଏହାର ପରୀକ୍ଷା କରି ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ବିଶ୍ଳେଷଣ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ । ସର୍କଲ ସ୍ତରରେ ଯୋଡା ଏବଂ ଯାଜପୁର ରୋଡରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ରାସାୟନିକ ବିଶ୍ଳେଷଣ ପରୀକ୍ଷାଗାର ଅଛି ଏବଂ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଏକ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ପରୀକ୍ଷାଗାର ଅଛି । ରାସାୟନିକ ବିଶ୍ଳେଷଣ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ଦର୍ଶାଉଥିବା ଏକ ଫ୍ଲୋ ଚାର୍ଟ ନିମ୍ନରେ ଚିତ୍ରିତ ହୋଇଛି :

ଚାର୍ଟ 6.1: ଲୌହ ଏବଂ କ୍ରୋମାଇଟ୍ ନମୁନାର ରାସାୟନିକ ବିଶ୍ଳେଷଣ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଦର୍ଶାଉଥିବା ଫ୍ଲୋ ଚାର୍ଟ

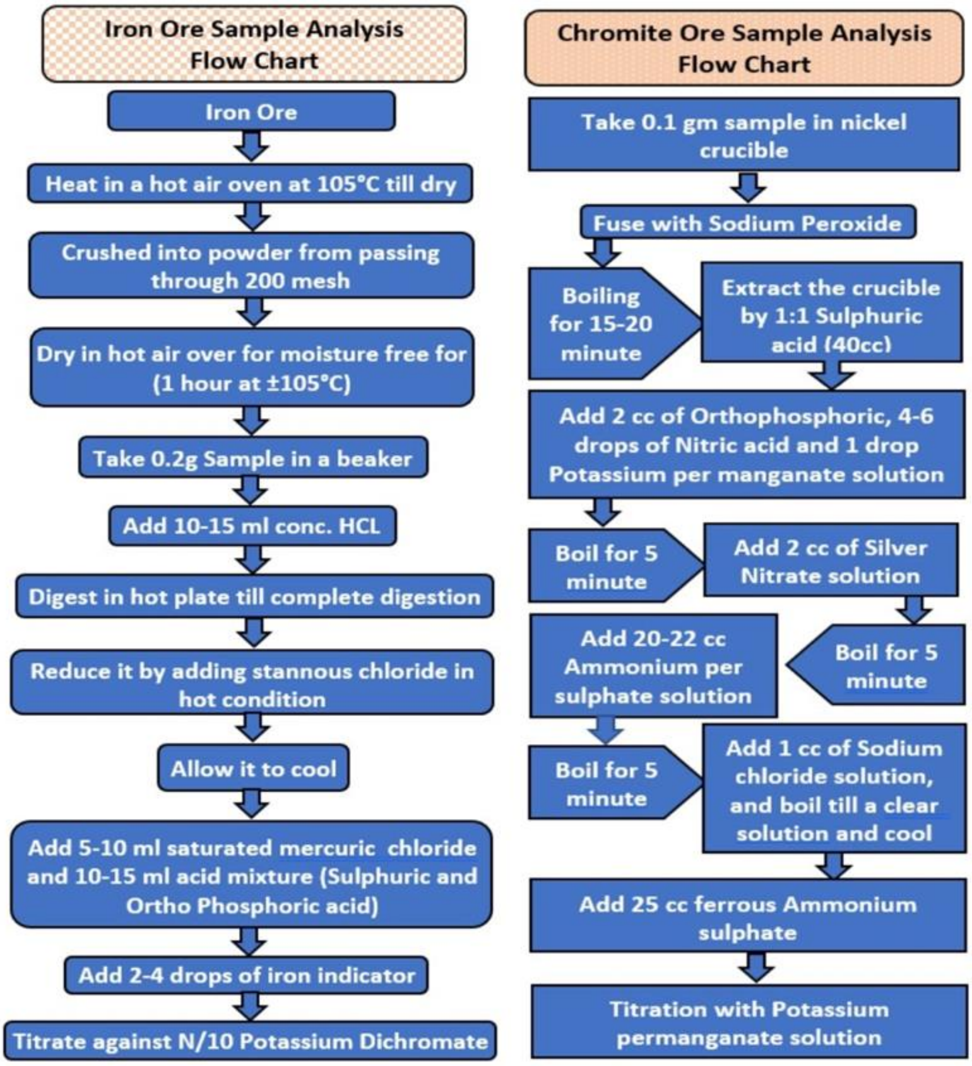

ଉତ୍ସ: ଉପନିର୍ଦ୍ଦେଶକ (ରାସାୟନିକ ବିଶ୍ଳେଷଣ), ଯାଜପୁର ଏବଂ ଯୋଡ଼ା

ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ, ଅଡିଟ୍ 2015-22 ଅବଧି ପାଇଁ ଯୋଡା ଏବଂ ଯାଜପୁର ରୋଡ୍ ସ୍ଥିତ ଉପନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ରାସାୟନିକ ବିଶ୍ଳେଷଣ (ଡିଡିସିଏ) କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ (ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥର ଷ୍ଟକ୍ ରେଜିଷ୍ଟର ଏବଂ ରାସାୟନିକ ବିଶ୍ଳେଷଣ ପାଇଁ ପଟ୍ଟାଧାରୀଙ୍କ ଠାରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ଆବେଦନଗୁଡିକର ରେଜିଷ୍ଟର) ରେକର୍ଡର ଯାଞ୍ଚ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2022) ମାଧ୍ୟମରେ ସରକାରୀ ପରୀକ୍ଷାଗାରଗୁଡିକର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତାର ଯାଞ୍ଚ କରିଥିଲା । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ସମୀକ୍ଷା ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣଗୁଡିକ ନିମ୍ନରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି:

6.2.1 ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥର ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଷ୍ଟକ୍ ବିନା ଧାତବ ନମୁନାର ବିଶ୍ଳେଷଣ

ଭାରତୀୟ ମାନକ ବ୍ୟୁରୋର ଆଇଏସ୍, 12667-3 (1989) ମାନକ ଅନୁଯାୟୀ କ୍ରୋମାଇଟ୍ ନମୁନାଗୁଡିକର ରାସାୟନିକ ବିଶ୍ଳେଷଣ ପାଇଁ ତିନୋଟି ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥ ଯଥା- ଆମୋନିୟମ୍ ପରସଲଫେଟ୍, ଫେରସ୍ ଆମୋନିୟମ ସଲଫେଟ୍ ଏବଂ ଅର୍ଥୋଫସ୍‌ଫୋରିକ୍ ଏସିଡର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ସେହିପରି ଲୌହ ଧାତୁ ନମୁନାର ବିଶ୍ଳେଷଣ ପାଇଁ ହାଇଡ୍ରୋକ୍ଲୋରିକ୍ ଏସିଡ, ମର୍କ୍ୟୁରିକ୍ କ୍ଲୋରାଇଡ୍ ଏବଂ ଅର୍ଥୋଫସ୍‌ଫୋରିକ୍ ଏସିଡର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି ।

i. ଡିଡିସିଏ ଯୋଡାଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପରେ ଏହା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ 10ଟି ଅବସରରେ ଲୌହ ଧାତୁର ନମୁନା ବିଶ୍ଳେଷଣ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥର ଷ୍ଟକ୍ ଶେଷ ହୋଇସାରିଥିଲା ଏବଂ ନୂତନ ଷ୍ଟକ୍ ଗ୍ରହଣ କରିବାରେ ନଅ ରୁ 82 ଦିନର ବ୍ୟବଧାନ ଥିଲା, ଅଥଚ ସେହି ସମୟରେ ନମୁନାଗୁଡିକର ବିଶ୍ଳେଷଣ କରାଯାଇଥିବା ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲା । **ସାରଣୀ 6.1** ରେ ଏହି ବିଷୟରେ ବିସ୍ତୃତ ସୂଚନା ଦିଆଯାଇଛି ।

ସାରଣୀ 6.1: 2015-22 ଅବଧିରେ ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥ ବିନା ଲୌହ-ଧାତୁର ନମୁନା ବିଶ୍ଳେଷଣ

କ୍ର.ସଂ.	ରାସାୟନିକର ପଦାର୍ଥର ନାମ	କେଉଁ ତାରିଖରେ ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥର ଷ୍ଟକ୍ ଶୂନ୍ୟ ଥିଲା	ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥର ପ୍ରାପ୍ତିର ତାରିଖ	ଯେଉଁ ଦିନଗୁଡ଼ିକରେ ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥର ଷ୍ଟକ୍ ପରିମାଣ ଶୂନ ଥିଲା	ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥର ଶୂନ୍ୟ ଷ୍ଟକ୍ ସମୟରେ ମୋଟ ନମୁନାର ବିଶ୍ଳେଷଣ
1	ମର୍କ୍ୟୁରିକ୍ କ୍ଲୋରାଇଡ୍	06- ଜୁନ୍ -2016	19- ଅଗଷ୍ଟ -2016	74	1,479
2	ମର୍କ୍ୟୁରିକ୍ କ୍ଲୋରାଇଡ୍	26-ନଭେମ୍ବର -2018	16-ଜାନୁଆରୀ -2019	51	1,255
3	ମର୍କ୍ୟୁରିକ୍ କ୍ଲୋରାଇଡ୍	25- ମଇ -2021	19- ଜୁଲାଇ -2021	55	4,762
4	ମର୍କ୍ୟୁରିକ୍ କ୍ଲୋରାଇଡ୍	29-ନଭେମ୍ବର -2021	08- ଡିସେମ୍ବର -21	18	543
5	ହାଇଡ୍ରୋକ୍ଲୋରିକ ଏସିଡ୍	26-ନଭେମ୍ବର -2018	16-ଜାନୁଆରୀ -2019	51	1,255
6	ହାଇଡ୍ରୋକ୍ଲୋରିକ ଏସିଡ୍	20- ଡିସେମ୍ବର -2019	11-ଫେବୃଆରୀ-2020	53	2,281
7	ହାଇଡ୍ରୋକ୍ଲୋରିକ ଏସିଡ୍	02- ଜୁଲାଇ -2021	19- ଜୁଲାଇ-2021	17	1,665
8	ଅର୍ଥୋଫସ୍‌ଫୋରିକ୍ ଏସିଡ୍	26- ନଭେମ୍ବର -2018	16- ଜାନୁଆରୀ -2019	51	1,253
9	ଅର୍ଥୋଫସ୍‌ଫୋରିକ୍ ଏସିଡ୍	20-ନଭେମ୍ବର -2020	10- ଫେବୃଆରୀ-2021	82	6,795
10	ଅର୍ଥୋଫସ୍‌ଫୋରିକ୍ ଏସିଡ୍	11-ଫେବୃଆରୀ-2021	20-ଫେବୃଆରୀ-2021	09	718
	ମୋଟ				**22,006**

ଉତ୍ସ: ଡିଡିସିଏ, ଯୋଡ଼ା ରେକର୍ଡରୁ ସଂକଳିତ

ଏହାର ଉତ୍ତରରେ ସରକାର ଦର୍ଶାଇଲେ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2023) ଯେ ଷ୍ଟୋରରେ ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥର ଷ୍ଟକ୍ ଶୂନ୍ୟ ପ୍ରତିଫଳିତ ହୋଇଥାଇପାରେ, କିନ୍ତୁ ବାସ୍ତବରେ ବିଶ୍ଳେଷଣାତ୍ମକ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ପୁରଣ କରିବା ପାଇଁ ଲ୍ୟାବରେ କିଛି ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥ ରହି ଥାଇପାରେ । ଏପରିକି କେତେକ ସମୟରେ ଯୋଡା ଲାବୋରେଟୋରିର ଜରୁରୀ ଆବଶ୍ୟକତା ପୂରଣ କରିବା ପାଇଁ ଭୁବନେଶ୍ୱରର ଅନୁସନ୍ଧାନ ଲାବୋରେଟୋରିରୁ ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥ ପଠାଯାଇଛି ।

ସରକାରଙ୍କ ଉତ୍ତର ଗ୍ରହଣୀୟ ନୁହେଁ, କାରଣ ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥର ଶୂନ୍ୟ ଷ୍ଟକ୍‌କୁ ପ୍ରତିଫଳିତ କରୁଥିବା ଷ୍ଟକ୍ ଦଲିଲ ହିଁ ଏକମାତ୍ର ପ୍ରାମାଣିକ ସୂତ୍ର ହେବା ଉଚିତ୍, ଏବଂ ସରକାରଙ୍କ ଉତ୍ତର ପ୍ରମାଣିତ କରିବା ପାଇଁ କୌଣସି ଦଲିଲ୍ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇନଥିଲା । ଅଧିକନ୍ତୁ, ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥ ସ୍ଥାନାନ୍ତର ପାଇଁ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଅନୁସନ୍ଧାନ ଲାବୋରେଟୋରୀକୁ ପଠାଯାଇଥିବା କୌଣସି ଅନୁରୋଧ ରେକର୍ଡରେ ମିଳିଲା ନାହିଁ ।

ii. ଡିଡିସିଏ, ଯାଜପୁର ରୋଡରେ 2015-22 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ କ୍ରୋମାଇଟର ରାସାୟନିକ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରାଯାଇଥିବା ମୋଟ 31,677 ନମୁନା ମଧ୍ୟରୁ 31,340 ନମୁନା ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ପରିମାଣର ଆବଶ୍ୟକୀୟ ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥ, ଯଥା ଆମୋନିୟମ ପରସଲଫେଟ୍ (ନମୁନା ପିଛା 1 ଗ୍ରାମ) ଫେରସ୍ ଆମୋନିୟମ ସଲଫେଟ୍ (ନମୁନା ପିଛା 39.21 ଗ୍ରାମ) ଏବଂ ଅର୍ଥୋଫସ୍‌ଫୋରିକ୍ ଏସିଡ୍ (ନମୁନା ପ୍ରତି)150 ମିଲି ଅନୁପାତରେ, ବିନା ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥରେ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରାଯାଇଥିଲା, ଯାହା **ସାରଣୀ 6.2** ରେ ଏହି ବିଷୟରେ ବିସ୍ତୃତ ସୂଚନା ଦିଆଯାଇଛି ।

ସାରଣୀ 6.2: ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ପରିମାଣର ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥ ବିନା କ୍ରୋମାଇଟ୍ ନମୁନା ବିଶ୍ଳେଷଣ କରାଯାଇଥିଲା (2015-22 ଅବଧି)

ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ	ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥର ଅଭାବି ଯୋଗାଣ	ଯେଉଁ ନମୁନାଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ପରିମାଣର ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥ ଉପଲବ୍ଧ ଥିଲା ତାହାର ସଂଖ୍ୟା	ପ୍ରକୃତରେ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରାଯାଇଥିବା ନମୁନାର ସଂଖ୍ୟା	ଆବଶ୍ୟକ ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥ ବିନା ବିଶ୍ଳେଷଣ କରାଯାଇଥିବା ନମୁନାର ସଂଖ୍ୟା
2015-16	ଆମୋନିୟମ ପର୍‌ସଲ୍‌ଫେଟ୍	5,000	3,997	3,895
	ଫେରସ୍ ଆମୋନିୟମ୍ ସଲଫେଟ୍	102		
	ଅର୍ଥୋଫସ୍‌ଫୋରିକ୍ ଏସିଡ୍	117		
2016-17	ଆମୋନିୟମ ପର୍‌ସଲ୍‌ଫେଟ୍	6,000	5,013	4,947
	ଫେରସ୍ ଆମୋନିୟମ୍ ସଲଫେଟ୍	140		
	ଅର୍ଥୋଫସ୍‌ଫୋରିକ୍ ଏସିଡ୍	66		
2017-18	ଆମୋନିୟମ ପର୍‌ସଲ୍‌ଫେଟ୍	3,000	5,460	5,427
	ଫେରସ୍ ଆମୋନିୟମ୍ ସଲଫେଟ୍	38		
	ଅର୍ଥୋଫସ୍‌ଫୋରିକ୍ ଏସିଡ୍	33		
2018-19	ଆମୋନିୟମ ପର୍‌ସଲ୍‌ଫେଟ୍	4,500	5,111	5,078
	ଫେରସ୍ ଆମୋନିୟମ୍ ସଲଫେଟ୍	64		
	ଅର୍ଥୋଫସ୍‌ଫୋରିକ୍ ଏସିଡ୍	33		
2019-20	ଆମୋନିୟମ ପର୍‌ସଲ୍‌ଫେଟ୍	4,000	4,588	4,524
	ଫେରସ୍ ଆମୋନିୟମ୍ ସଲଫେଟ୍	64		
	ଅର୍ଥୋଫସ୍‌ଫୋରିକ୍ ଏସିଡ୍	117		
2020-21	ଆମୋନିୟମ ପର୍‌ସଲ୍‌ଫେଟ୍	1,500	3,024	2,998
	ଫେରସ୍ ଆମୋନିୟମ୍ ସଲଫେଟ୍	26		
	ଅର୍ଥୋଫସ୍‌ଫୋରିକ୍ ଏସିଡ୍	50		
2021-22	ଆମୋନିୟମ ପର୍‌ସଲ୍‌ଫେଟ୍	1,500	4,484	4,471
	ଫେରସ୍ ଆମୋନିୟମ୍ ସଲଫେଟ୍	13		
	ଅର୍ଥୋଫସ୍‌ଫୋରିକ୍ ଏସିଡ୍	33		
		ମୋଟ	**31,677**	**31,340**

ଉତ୍ସ: ଡିଡିସିଏ, ଯାଜପୁର ରୋଡ଼ ରେକର୍ଡରୁ ସଂକଳିତ

ଆବଶ୍ୟକୀୟ ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥ ବିନା ନମୁନାଗୁଡିକର ବିଶ୍ଳେଷଣ, ବିଶ୍ଳେଷଣ ରିପୋର୍ଟର ବୈଧତା ଉପରେ ଗମ୍ଭୀର ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠାଇଥିଲା ଏବଂ ନମୁନାଗୁଡିକର ପ୍ରକୃତ ପରୀକ୍ଷା ବିନା ବିଶ୍ଳେଷଣ ରିପୋର୍ଟ ଜାରି ହେବାର ଆଶଙ୍କା ରହିଥିଲା ।

ଏହାର ଉତ୍ତରରେ ସରକାର କହିଲେ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2023) ଯେ, ଯଦି ଷ୍ଟୋରରୁ ଷ୍ଟକ୍ ଶେଷ ହୋଇଯାଇଛି, ଏହାର ଅର୍ଥ ନୁହେଁ ଯେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥ ପରୀକ୍ଷାଗାରରେ ଉପଲବ୍ଧ ନାହିଁ । ତେଣୁ, ବିନା ରାସାୟନିକ

ପଦାର୍ଥରେ ନମୁନାଗୁଡିକର ବିଶ୍ଳେଷଣର ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁ ନାହିଁ, ବରଂ ଏଥିରେ ଏକ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଚକ୍ରୀୟ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଜଡିତ । ସରକାରଙ୍କ ଉତ୍ତର ଗ୍ରହଣୀୟ ନୁହେଁ କାରଣ ଯେତେବେଳେ ସରକାରୀ ପରୀକ୍ଷାଗାରର ନିଜସ୍ୱ ରେକର୍ଡରେ ଶୂନ ଷ୍ଟକ୍ ଦର୍ଶାଯାଇଛି, ସେତେବେଳେ ଷ୍ଟକରେ ଆବଶ୍ୟକ ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥ ବିନା, ଧାତବ ନମୁନାର ବିଶ୍ଳେଷଣର ସମ୍ଭାବନା ନାହିଁ । ତେଣୁ ବିଶ୍ଳେଷଣ ରିପୋର୍ଟର ବୈଧତା ବିଶ୍ୱସନୀୟ ନୁହେଁ ।

6.2.2 ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଠାରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥର ବ୍ୟବହାର

ଡିଡିସିଏ, ଯୋଡାରେ 2016-17 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ ଏହା ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଥିଲା ଯେ ଆବଶ୍ୟକ ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥର କିଛି ଷ୍ଟକ୍ ଯଥା ହାଇଡ୍ରୋକ୍ଲୋରିକ୍ ଏସିଡ୍ (2.5 ଲିଟର) ମରକ୍ୟୁରିକ୍ କ୍ଲୋରାଇଡ୍ 9250 ଗ୍ରାମ) ଅର୍ଥୋଫସ୍‌ଫୋରିକ୍ ଏସିଡ୍ (10 x 5 ଲିଟର) ଜଣେ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଠାରୁ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ସେହି ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଲୁହା ପଥର ନମୁନା ବିଶ୍ଳେଷଣ ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥିଲା । ଏହା ଅନୁଚିତ ଥିଲା ଏବଂ ସ୍ୱାର୍ଥର ଦ୍ୱନ୍ଦ ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲା ।

ଅଡିଟ୍ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣକୁ ସ୍ୱୀକାର କରି, ସରକାର ଉତ୍ତରରେ ବ୍ୟକ୍ତ କଲେ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2023) ଯେ, ଗତ ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ କେବଳ ଗୋଟିଏ ମାମଲାରେ କିଛି ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥ ଯାହା ସେହି ସମୟରେ ସ୍ଥାନୀୟ ବଜାରରେ ଉପଲବ୍ଧ ନଥିଲା, ଲୁହା ପଥର ନମୁନାର ବିଶ୍ଳେଷଣାତ୍ମକ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ବଜାୟ ରଖିବା ପାଇଁ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କଠାରୁ ଅଣାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟା ପୁନର୍ବାର ହୋଇନାହିଁ ।

6.2.3 ନମୁନା ବିଶ୍ଳେଷଣ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ବୈଷୟିକ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଅଭାବ

ଯୋଡ଼ା ଏବଂ ଯାଜପୁରସ୍ଥିତ ସରକାରୀ ପରୀକ୍ଷାଗାରରେ ନମୁନା ବିଶ୍ଳେଷଣ ପାଇଁ ଆନାଲିଟିକାଲ କେମିଷ୍ଟ, ଆସିଷ୍ଟାଣ୍ଟ କେମିଷ୍ଟ, ଜୁନିୟର କେମିଷ୍ଟ, ପରୀକ୍ଷାଗାରର ଟେକ୍ନିସିଆନ, ସାମ୍ପଲିଂ ସୁପରଭାଇଜର ଏବଂ ସାମ୍ପଲର ଭଳି ବିଭିନ୍ନ ବୈଷୟିକ ପଦବୀରେ 100 ପ୍ରତିଶତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପଦବୀ ଖାଲି ରହିଥିବା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଇଥିଲା । ଯାହାକି **ସାରଣୀ 6.3** ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ।

ସାରଣୀ 6.3: ସରକାରୀ ପରୀକ୍ଷାଗାରରେ ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ 2015-16 ରୁ 2021-22 ମଧ୍ୟରେ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଅଭାବ

ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ	ପଦବୀ	ସରକାରୀ ପରୀକ୍ଷାଗାର, ଯୋଡ଼ା				ସରକାରୀ ପରୀକ୍ଷାଗାର, ଯାଜପୁର ରୋଡ଼			
		ଅନୁମୋଦିତ ପଦବୀ	ପଦବୀରେ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ	ଅଭାବ	ପ୍ରତିଶତରେ	ଅନୁମୋଦିତ ପଦବୀ	ପଦବୀରେ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ	ଅଭାବ	ପ୍ରତିଶତରେ
2015-16	ଆନାଲିଟିକାଲ କେମିଷ୍ଟ	1	1	0	0	1	0	1	**100**
	ଆସିଷ୍ଟାଣ୍ଟ କେମିଷ୍ଟ	3	1	2	67	7	2	5	71
	ସିନିୟର ଲ୍ୟାବ୍ କେମିଷ୍ଟ	4	2	2	50	3	3	0	0
	ସାମ୍ପଲର	8	3	5	63	3	2	1	33
2016-17	ଆନାଲିଟିକାଲ କେମିଷ୍ଟ	1	1	0	0	1	0	1	**100**
	ଆସିଷ୍ଟାଣ୍ଟ କେମିଷ୍ଟ	3	1	2	67	7	2	5	71
	ସିନିୟର ଲ୍ୟାବ୍ କେମିଷ୍ଟ	4	2	2	50	3	2	1	33
	ସାମ୍ପଲର	8	3	5	63	3	2	1	33
2017-18	ଆନାଲିଟିକାଲ କେମିଷ୍ଟ	1	1	0	0	1	0	1	**100**
	ଆସିଷ୍ଟାଣ୍ଟ କେମିଷ୍ଟ	3	1	2	67	7	2	5	71
	ସିନିୟର ଲ୍ୟାବ୍ କେମିଷ୍ଟ	4	2	2	50	3	2	1	33
	ସାମ୍ପଲର	8	3	5	63	3	2	1	33
2018-19	ଆନାଲିଟିକାଲ କେମିଷ୍ଟ	1	1	0	0	2	1	1	**50**
	ଆସିଷ୍ଟାଣ୍ଟ କେମିଷ୍ଟ	3	1	2	67	4	0	4	100

ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ	ପଦବୀ	ସରକାରୀ ପରୀକ୍ଷାଗାର, ଯୋଡ଼ା				ସରକାରୀ ପରୀକ୍ଷାଗାର, ଯାଜପୁର ରୋଡ଼			
		ଅନୁମୋଦିତ ପଦବୀ	ପଦବୀରେ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ	ଅଭାବ	ପ୍ରତିଶତରେ	ଅନୁମୋଦିତ ପଦବୀ	ପଦବୀରେ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ	ଅଭାବ	ପ୍ରତିଶତରେ
	ସିନିୟର ଲ୍ୟାବ୍ କେମିଷ୍ଟ	4	2	2	50	2	2	0	0
	ସାମ୍ପଲର	8	3	5	63	3	1	2	67
2019-20	ଆନାଲିଟିକାଲ କେମିଷ୍ଟ	1	1	0	0	2	1	1	**50**
	ଆସିଷ୍ଟାଣ୍ଟ କେମିଷ୍ଟ	3	1	2	67	4	0	4	100
	ସିନିୟର ଲ୍ୟାବ୍ କେମିଷ୍ଟ	4	2	2	50	0	0	0	0
	ସାମ୍ପଲର	8	3	5	63	2	2	0	0
2020-21	ଆନାଲିଟିକାଲ କେମିଷ୍ଟ	3	0	3	**100**	2	1	1	**50**
	ଆସିଷ୍ଟାଣ୍ଟ କେମିଷ୍ଟ	6	0	6	100	4	0	4	100
	ସାମ୍ପଲର	7	2	5	71	3	1	2	67
2021-22	ଆନାଲିଟିକାଲ କେମିଷ୍ଟ	3	0	3	**100**	2	0	2	**100**
	ଆସିଷ୍ଟାଣ୍ଟ କେମିଷ୍ଟ	6	1	5	83	4	1	3	75
	ସିନିୟର ଲ୍ୟାବ୍ କେମିଷ୍ଟ	4	2	2	50	0	0	0	0
	ସାମ୍ପଲର	7	2	5	71	2	1	1	50
	ଜୁନିୟର୍ କେମିଷ୍ଟ	3	1	2	67	2	1	1	50

ଉତ୍ସ: ଡିଡିସିଏ, ଯାଜପୁର ରୋଡ ଏବଂ ଯୋଡ଼ା

ସହକାରୀ ରସାୟନବିଦ୍ ଏବଂ ବରିଷ୍ଠ ପରୀକ୍ଷାଗାର ସହାୟକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିଶ୍ଳେଷଣ କରାଯାଇଥିବା ନମୁନାର 10 ପ୍ରତିଶତ ବିଶ୍ଳେଷଣାତ୍ମକ ରସାୟନବିଦ୍ ଯାଞ୍ଚ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ତେବେ 2020-22 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଯୋଡ଼ା ପରୀକ୍ଷାଗାରରେ ଦୁଇ ବର୍ଷ ପାଇଁ କୌଣସି ବିଶ୍ଳେଷଣାତ୍ମକ ରସାୟନବିଦ୍ ନଥିଲେ । ସେହିଭଳି ଯାଜପୁର ରୋଡ ପରୀକ୍ଷାଗାରରେ 2015-16, 2016-17, 2017-18, 2019-20 ଏବଂ 2021-22 ରେ ବିଶ୍ଳେଷଣାତ୍ମକ ରସାୟନବିଦ୍‌ଙ୍କ ଅଭାବ 100 ପ୍ରତିଶତ ଥିଲା ।

ସହକାରୀ ରସାୟନ ବିଜ୍ଞାନୀଙ୍କୁ ଆଇବିଏମ୍ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ଧାତବ ଏବଂ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ବିଶ୍ଳେଷଣ ଦାୟିତ୍ୱ ଦିଆଯାଇଛି । ଯୋଡା ଲାବୋରେଟୋରୀରେ 2015-20 ମଧ୍ୟରେ ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ ପାଇଁ ସହକାରୀ ରସାୟନ ବିଜ୍ଞାନୀଙ୍କ ଅନୁମୋଦିତ ତିନୋଟି ପଦବୀ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ ସହକାରୀ ରସାୟନ ବିଜ୍ଞାନୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ବିଶ୍ଳେଷଣ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ 2020-21ରେ କୌଣସି ସହକାରୀ ରସାୟନ ବିଜ୍ଞାନୀ ନଥିଲେ । ସେହିଭଳି ଯାଜପୁର ରୋଡ଼ ଲାବୋରେଟୋରୀରେ 2015-18 ଅବଧିରେ 71 ପ୍ରତିଶତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସହାୟକ ରସାୟନ ବିଜ୍ଞାନୀଙ୍କ ଅଭାବ ଥିଲା ଏବଂ ତିନି ବର୍ଷ ଅର୍ଥାତ୍ 2018-21 ଅବଧିରେ ସହାୟକ ରସାୟନ ବିଜ୍ଞାନୀଙ୍କ ବିନା କାର୍ଯ୍ୟ ହେଉଥିଲା ।

କନିଷ୍ଠ ରସାୟନ ବିଜ୍ଞାନୀ ଦ୍ରବଣ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ତଥା ସହକାରୀ ରସାୟନ ବିଜ୍ଞାନୀମାନଙ୍କୁ ଦୈନନ୍ଦିନ ବିଶ୍ଳେଷଣ କାର୍ଯ୍ୟରେ ସହାୟତା କରିଥାନ୍ତି । 2021-22 ମସିହାରେ ଯୋଡ଼ା ଏବଂ ଯାଜପୁର ରୋଡ଼ ପରୀକ୍ଷାଗାରରେ କନିଷ୍ଠ ରସାୟନ ବିଜ୍ଞାନୀଙ୍କ ଅଭାବ ଯଥାକ୍ରମେ 67 ପ୍ରତିଶତ ଏବଂ 50 ପ୍ରତିଶତ ଥିଲା । ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ ଏତେ ପଦବୀ ଖାଲି ନମୁନା ବିଶ୍ଳେଷଣରେ ଏହି ପରୀକ୍ଷାଗାରଗୁଡ଼ିକର କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ଏବଂ ବିଶ୍ୱସନୀୟତା ଉପରେ ପ୍ରତିକୂଳ ପ୍ରଭାବ ପକାଇଥିବ ।

ଅଡିଟ୍ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣକୁ ସ୍ୱୀକାର କରି ସରକାର ଉତ୍ତରରେ ବ୍ୟକ୍ତ କଲେ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2023) ଯେ, ସମୟାନୁସାରେ ସରକାରୀ ରାଜସ୍ୱ ସଂଗ୍ରହ ପାଇଁ ବର୍ତ୍ତମାନର ପରୀକ୍ଷାଗାର କର୍ମଚାରୀମାନେ ନମୁନା ସଂଗ୍ରହ ଏବଂ ବିଶ୍ଳେଷଣ ପାଇଁ ଅଧିକ ସମୟ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି । ଏପରିକି ଅନେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବୈଷୟିକ କର୍ମଚାରୀମାନେ

ବିଶ୍ଳେଷଣ କାର୍ଯ୍ୟରେ ବିଳମ୍ବ ଏଡ଼ାଇବା ପାଇଁ ପରୀକ୍ଷାଗାରରେ ବିଳମ୍ବିତ ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କାମ କରୁଥିଲେ । ଏଥି ସହିତ, ପରିସ୍ଥିତିର ସମାଧାନ ପାଇଁ ଉଚ୍ଚ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ସହ ନିୟମିତ ଭାବରେ ପତ୍ରାଳାପ କରାଯାଉଛି ।

6.2.4 ସରକାରୀ ପରୀକ୍ଷାଗାର ଗୁଡିକର ବିଶ୍ଳେଷଣ ରିପୋର୍ଟରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ

16 ଏପ୍ରିଲ 2021[64] ପୂର୍ବରୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇଥିବା ଓଏମ୍‌ପିଟିଏସ୍, ନିୟମ, 2007ର ନିୟମ 10(7) ରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ, ଯଦି ବରିଷ୍ଠ ଖଣି ନିରୀକ୍ଷକ (ଏସ୍ଆଇଏମ୍) ଅନୁଭବ କରନ୍ତି ଯେ ଷ୍ଟକ୍ ହୋଇଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଗ୍ରେଡ ବିଶ୍ଳେଷଣ ରିପୋର୍ଟରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ଗ୍ରେଡ୍ ଠାରୁ ଭିନ୍ନ, ତେବେ ଏସ୍ଆଇଏମ୍ ଲିଜ୍‌ଧାରୀ କିମ୍ବା ତାଙ୍କ ପ୍ରାଧିକୃତ ପ୍ରତିନିଧିଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତିରେ ଉକ୍ତ ଷ୍ଟକରୁ ମିଳିତ ନମୁନା ସଂଗ୍ରହ କରିବେ । ଏହିପରି ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଇଥିବା ନମୁନାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ତିନୋଟି ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯିବ ଏବଂ ଲିଜ୍‌ଧାରୀ କିମ୍ବା ତାଙ୍କ ପ୍ରାଧିକୃତ ପ୍ରତିନିଧିଙ୍କ ମିଳିତ ଦସ୍ତଖତ ସହିତ ସିଲ୍ କରାଯିବ ।

ପ୍ରଥମ ଭାଗକୁ ସରକାରୀ ପରୀକ୍ଷାଗାରକୁ ବିଶ୍ଳେଷଣ ପାଇଁ ପଠାଯିବ, ଦ୍ୱିତୀୟ ଭାଗକୁ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କୁ ହସ୍ତାନ୍ତର କରାଯିବ ଏବଂ ତୃତୀୟ ଭାଗକୁ ଖଣି ଅଧିକାରୀ/ଖଣି ଉପନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କ ନିକଟରେ ଅମ୍ପାୟର ନମୁନା ଭାବରେ ଜମା କରାଯିବ, କାରଣ ଯଦି ନମୁନାର ପ୍ରଥମ ଭାଗର ରିପୋର୍ଟକୁ ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ଦ୍ୱାରା ଚ୍ୟାଲେଞ୍ଜ କରାଯାଏ, ତେବେ ସରକାରୀ ପରୀକ୍ଷାଗାରରେ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ବିଶ୍ଳେଷଣ ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରାଯିବ । ଅଧିକନ୍ତୁ, ସରକାରୀ ପରୀକ୍ଷାଗାରରୁ ବିଶ୍ଳେଷଣ ଫଳାଫଳକୁ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯିବ ।

ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଗ୍ରେଡର ବିଶ୍ଳେଷଣ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ରେକର୍ଡ ଯାଞ୍ଚରୁ ନିମ୍ନଲିଖିତ ତଥ୍ୟ ପ୍ରକାଶ ପାଇଛି :–

i. ଉପ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ (ରାସାୟନିକ ବିଶ୍ଳେଷଣ) ଯାଜପୁର ରୋଡ଼ରେ, ନଭେମ୍ବର 2020 ରୁ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2021 ମଧ୍ୟରେ ଡିଡିସିଏଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିଶ୍ଳେଷଣ କରାଯାଇଥିବା 107ଟି କ୍ରୋମାଇଟ୍ ନମୁନାର[65] ଫଳାଫଳକୁ ଦୁଇଟି ଖଣିର ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ[66] ଦ୍ୱାରା ଆପତ୍ତି କରାଯାଇଥିଲା । ଅମ୍ପାୟାର ନମୁନା ପରୀକ୍ଷା ପାଇଁ ଭୁବନେଶ୍ୱର ସ୍ଥିତ ଯୁଗ୍ମ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ (ରାସାୟନିକ ବିଶ୍ଳେଷଣ) ରିସର୍ଚ୍ଚ ଲାବୋରେଟୋରୀ (ଜେଡିସିଏ)ଙ୍କୁ ପଠାଯାଇଥିଲା । ଡିଡିସିଏ ଯାଜପୁର ରୋଡ ଦ୍ୱାରା ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରଥମ ବିଶ୍ଳେଷଣ ରିପୋର୍ଟ ସହିତ ଭୁବନେଶ୍ୱରର ଜେଡିସିଏ ଦ୍ୱାରା ଜାରି ଅମ୍ପାୟାର ନମୁନା ବିଶ୍ଳେଷଣ ରିପୋର୍ଟ ଦୁଇଟିର ଯାଞ୍ଚରୁ ଜଣାପଡିଛି ଯେ ସମସ୍ତ 107ଟି ମାମଲାରେ ଦୁଇଟି ସରକାରୀ ଲାବୋରେଟୋରୀ ରିପୋର୍ଟ ଦ୍ୱାରା ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ମଧ୍ୟରେ Cr_2O_3 (-) 18.74 ପ୍ରତିଶତ ରୁ (+) 12.44 ପ୍ରତିଶତ ମଧ୍ୟରେ ଉଭୟ ଉପର ଏବଂ ତଳମୁହାଁ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଥିଲା । ଆପତ୍ତି ହୋଇଥିବା 107ଟି ନମୁନାରେ ଉଭୟ ସରକାରୀ ପରୀକ୍ଷାଗାରର ଫଳାଫଳ ଗୋଟିଏ ବି ମାମଲାରେ ମେଳ ଖାଇ ନ ଥିଲା ।

ii. ଡିଡିସିଏ, ଯୋଡ଼ାରେ, ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2020 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2021 ମଧ୍ୟରେ ଡିଡିସିଏ ଦ୍ୱାରା ବିଶ୍ଳେଷଣ କରାଯାଇଥିବା 80ଟି ଲୌହ ଧାତୁର ନମୁନା[67] ଫଳାଫଳକୁ ଦୁଇଟି ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ[68] ଦ୍ୱାରା ଚ୍ୟାଲେଞ୍ଜ କରାଯାଇଥିଲା । ଡିସେମ୍ବର 2021 ରେ ଡିଡିସିଏ, ଯୋଡ଼ାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅମ୍ପାୟାର ନମୁନା ବିଶ୍ଳେଷଣ କରାଯାଇଥିଲା । ପ୍ରଥମ ବିଶ୍ଳେଷଣ ରିପୋର୍ଟ ସହିତ ଅମ୍ପାୟାର ନମୁନା ବିଶ୍ଳେଷଣ ରିପୋର୍ଟ ଯାଞ୍ଚରୁ ଜଣାପଡିଛି ଯେ, ସମସ୍ତ 80ଟି ମାମଲାରେ ଦୁଇଟି ସରକାରୀ ଲାବୋରେଟୋରୀ ରିପୋର୍ଟ ଦ୍ୱାରା ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ମଧ୍ୟରେ ଏଫ୍‌ଇ (-)5.52 ପ୍ରତିଶତ ରୁ (+) 6.02 ପ୍ରତିଶତ

64 ଓଡ଼ିଶା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ (ଚୋରି ରୋକିବା, ଚୋରା ଚାଲାଣ ଏବଂ ବେଆଇନ ଖଣି ଏବଂ ସମ୍ପତ୍ତି, ସଂରକ୍ଷଣ, ବାଣିଜ୍ୟ ଏବଂ ପରିବହନ ନିୟମାବଳୀ) ନିୟମ 2007, 16 ଅପ୍ରେଲ 2021ମସିହାରେ ସଂଶୋଧିତ

65 2020-22 ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ 7,508 ନମୁନା ମଧ୍ୟରୁ (1.43 ପ୍ରତିଶତ)

66 ମେସର୍ସ ଟାଟା ଷ୍ଟିଲ୍ ମାଇନିଂ ଲିମିଟେଡ୍ (ଟିଏସ୍ଏମ୍ଏଲ୍) ସୁକିନ୍ଦା ଏବଂ ମେସର୍ସ ସାରୁବିଲ କ୍ରୋମାଇଟ୍ ମାଇନ୍ସ

67 2020-21 ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ 4,976 ନମୁନା ମଧ୍ୟରୁ (ଯାହା 0.16 ପ୍ରତିଶତ)

68 ମେସର୍ସ କାଶ୍ୱି ଇଣ୍ଟରନେସନାଲ, ଜରିବାହାଲ ଲୌହ ପଥର ଖଣି ଏବଂ ମେସର୍ସ ତାରିଣୀ ମିନେରାଲ୍ସ, ଦେଓଝର ଲୌହ ପଥର ଖଣି

(ଉଭୟ ଉପର ଏବଂ ତଳ ମୁହାଁ) ପାର୍ଥକ୍ୟ ଥିଲା । ଏପରି ଗୋଟିଏ ବି ମାମଲା ନଥିଲା, ଯାହା ସେହି ସରକାରୀ ପରୀକ୍ଷାଗାରରେ ପରୀକ୍ଷା କରାଯାଇଥିବା ଦୁଇଟି ସେଟ୍ ନମୁନାର ଫଳାଫଳ ମେଳ ଖାଉଥିଲା ।

ଉପରୋକ୍ତ ସମୀକ୍ଷା ସିଦ୍ଧାନ୍ତଗୁଡିକ ସରକାରୀ ପରୀକ୍ଷାଗାରଗୁଡିକ ଦ୍ୱାରା ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ବିଶ୍ଳେଷଣ ରିପୋର୍ଟର ସଠିକତା ଏବଂ ବିଶ୍ୱସନୀୟତା ଉପରେ ଗମ୍ଭୀର ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠାଇଛି । ଯେହେତୁ, ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଏବଂ ଅମ୍ପାୟାର ନମୁନା ବିଶ୍ଳେଷଣର ଫଳାଫଳ ସମସ୍ତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଭିନ୍ନ ଥିଲା, ଏହା ନମୁନା ପରୀକ୍ଷା ଏବଂ ବିଶ୍ଳେଷଣର ଏକ ଦୃଢ଼ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଅଭାବକୁ ସୂଚିତ କରେ ।

ଅଡିଟ୍ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣକୁ ସ୍ୱୀକାର କରି ସରକାର ଉତ୍ତରରେ ବ୍ୟକ୍ତ କଲେ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2023) ଯେ, ନମୁନା ବିଶ୍ଳେଷଣ ରିପୋର୍ଟର ସଠିକତା ଏବଂ ବିଶ୍ୱସନୀୟତା ବିଶ୍ଳେଷକଙ୍କୁ ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ପ୍ୟାକେଟ ଗୁଡିକର ସଠିକ ଭାବରେ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କରାଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ, ଯେହେତୁ ଟ୍ରାୟାଲ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସମୟରେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ୟାକେଟ ଗୁଡିକର ସମରୂପତା ବଜାୟ ରଖାଯାଇ ନାହିଁ ଯାହା ବିଶ୍ଳେଷଣ ରିପୋର୍ଟର ପାର୍ଥକ୍ୟକୁ ଫଳିତ କରେ । ନିକଟରେ, ମାନବ କ୍ରିୟାକୁ କମ୍ କରିବା ପାଇଁ ରୋବଟିକ୍ ଲ୍ୟାବ୍ ପ୍ରଚଳନ କରିବାକୁ ଏକ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦିଆଯାଇଛି, ଯାହା ଦ୍ୱାରା ଭୁଲ ବିଶ୍ଳେଷଣର ସ୍ତର ହ୍ରାସ ପାଇବ ।

6.3 ଟ୍ରାଞ୍ଜିଟ୍ ପାସ୍ (ଇ-ପାସ୍) ପ୍ରଦାନ

ଓଏମପିଟିଏସ୍ (ସଂଶୋଧିତ) ନିୟମ, 2015 ର ନିୟମ 10(ଏ) ଅନୁଯାୟୀ, ଲିଜ୍ ଅଞ୍ଚଳରୁ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଅପସାରଣ ପାଇଁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଖଣିଜ ପରିବହନ ଯାନ (ଏମ୍‌ସିଭି) ଏକ ଟ୍ରାଞ୍ଜିଟ୍ ପାସ୍ ଆବଶ୍ୟକ କରେ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଏମ୍‌ସିଭି ପାଇଁ ଆଇ3ଏମ୍‌ଏସ୍ ପୋର୍ଟାଲ ଏକ ଇ-ପାସ୍ ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଏ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଇ-ପାସ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଭାବେ ବାର-କୋଡେଡ୍ ଏବଂ ଏଥିରେ ସଂପୃକ୍ତ ଏମ୍‌ସିଭିର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବିବରଣୀ ରହିଛି । ସବୁ ଇ-ପାସ ଚେକ୍ ଗେଟ୍ ରେଳ ସାଇଡିଂ ଆଦିରେ ସ୍କାନ୍ ଏବଂ ଯାଞ୍ଚ କରାଯିବ । ଏକ ଇ-ପାସ୍ କେବଳ ଲିଜ୍‌ଧାରୀ / ଲାଇସେନସଧାରୀଙ୍କ[69] ଦ୍ୱାରା ମୁଦ୍ରିତ ହୋଇପାରିବ, ଯାହାଙ୍କୁ ମୋଟ ପରିମାଣର ଷ୍ଟକ୍ ହୋଇଥିବା ଖଣିଜ ପାଇଁ ଅନୁମତି (ଇ-ପରମିଟ) ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି, ଯାହା ଖଣି ଲିଜ୍ ଅଞ୍ଚଳରୁ ଅପସାରଣ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଥିବ, ଯାହାକି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଲଗଇନ୍ ଆଇଡି ଏବଂ ପାସୱାର୍ଡ ଆଧାରରେ ଆଇ3ଏମଏସ୍ ମାଧ୍ୟମରେ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ହୋଇଥାଏ ।

ଖଣିଜ ସଂରକ୍ଷଣ ଏବଂ ବିକାସ ନିୟମ (ଏମ୍‌ସିଡିଆର୍) ର ସଂଶୋଧିତ ନିୟମ 45 ଅନୁଯାୟୀ ସମସ୍ତ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କୁ ଖଣିଜ ପରିବହନକାରୀ ଯାନ ପଞ୍ଜିକରଣ କରିବାକୁ ପଡିବ । ପରିବହନ ବିଭାଗର ଡାଟାବେସ୍ ସହିତ ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ୍ ଯାଞ୍ଚ ପାଇଁ ସଂପୃକ୍ତ ସଡକ ଅନୁମତି, ସଡକ ଟିକସ ଦେୟ ଏବଂ ଫିଟ୍‌ନେସ ବୈଧତା ବିବରଣୀ ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି କି ନାହିଁ ଯାଞ୍ଚ କରିବାକୁ, ଟ୍ରକ ମାଲିକ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ଯାନର ଅନଲାଇନ୍ ପଞ୍ଜିକରଣ ସୁବିଧା ପାଇଁ ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶାଳୟ ସୁବିଧା ପ୍ରଦାନ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ 2015-22 ପାଇଁ ଇ-ପାସ୍ ପ୍ରଦାନ ସଂକ୍ରାନ୍ତରେ 4ଟି ମଣ୍ଡଳ[70]ରେ ଆଇ3ଏମ୍‌ଏସ୍ ତଥ୍ୟର ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇଥିଲା । ଫଳାଫଳଗୁଡିକ ନିମ୍ନରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି ।

i. ଆଇ3 ଏମଏସ୍ ରେ ପଞ୍ଜିକୃତ ହୋଇନଥିବା ଖଣିଜ ପରିବହନକାରୀ ଯାନଗୁଡିକୁ ଇ-ପାସ୍ ପ୍ରଦାନ

2015-22 ମଧ୍ୟରେ, ଚାରୋଟି ଖଣି ମଣ୍ଡଳ ଅଧୀନରେ ପଟ୍ଟାଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମୋଟ 4,78,38,521 ଇ-ପାସ ସୃଷ୍ଟି କରାଯାଥିଲା । ତେବେ, ଏହା ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଥିଲା ଯେ ଆଇ3ଏମ୍‌ଏସ୍ ପୋର୍ଟାଲରେ ପଞ୍ଜିକୃତ ହୋଇନଥିବା ଏମ୍ ସିଭି ଗୁଡିକ ପାଇଁ 37,958 ଟି ଇ-ପାସ୍ ସୃଷ୍ଟି କରାଯାଇଛି ଯାହାକି **ସାରଣୀ 6.4** ରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି ।

[69] ଲିଜ୍‌ଧାରୀ; ଖଣିର ଲିଜଧାରୀ, ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀ; ଖନନ ହୋଇଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଟ୍ରେଡିଙ୍ଗ, ପରିବହନ ଏବଂ ମହଜୁଦ୍ ପାଇଁ ଖଣି ନର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଲାଇସେନ୍ସ ପ୍ରାପ୍ତ

[70] ଡିଡିଏମ୍, ଯୋଡ଼ା, ଡିଡିଏମ୍, କୋଇଡ଼ା, ଡିଡିଏମ୍, ଯାଜପୁର ରୋଡ଼; ଏବଂ ଡିଡିଏମ୍, ତାଳଚେର

ସାରଣୀ 6.4: 2015-22 ମଧ୍ୟରେ ଆଇ3ଏମ୍ଏସ୍‌ରେ ପଞ୍ଜୀକୃତ ହୋଇନଥିବା ଯାନ ପାଇଁ ଲିଜ୍‌ଧାରୀ/ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉତ୍ପନ୍ନ ଇ-ପାସ୍

ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ	ପଟାଧାରୀ/ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉତ୍ପନ୍ନ ଇ-ପାସ୍		ମୋଟ
	ପଞ୍ଜୀକୃତ ଯାନ	ଅଣପଞ୍ଜୀକୃତ ଯାନ	
2015-16	28,07,867	13,102	28,20,969
2016-17	81,30,999	4,961	81,35,960
2017-18	80,88,613	6,645	80,95,258
2018-19	77,42,523	3,362	77,45,885
2019-20	82,77,356	2,260	82,79,616
2020-21	65,83,114	1,369	65,84,483
2021-22	61,70,091	6,259	61,76,350
ମୋଟ	**4,78,00,563**	**37,958**	**4,78,38,521**

ଉତ୍ସ: ଆଇ3 ଏମ୍ଏସ୍ ପୋର୍ଟାଲରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ସୂଚନା

ଏହା ଆଇ3ଏମଏସ୍ ସଫ୍ଟୱେୟାରରେ ବୈଧିକରଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣର ଅଭାବକୁ ସୂଚିତ କରେ । ଯାହା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବାରେ ବିଫଳ ହୁଏ ଯେ କେବଳ ଆଇ3ଏମଏସ୍‌ରେ ପଞ୍ଜିକୃତ ଯାନବାହାନ ପାଇଁ ଇ-ପାସ୍ ଜାରି କରାଯାଇଥିଲା ।

ଅଣ-ପଞ୍ଜିକୃତ ଯାନ ମାଧ୍ୟମରେ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ପରିବହନ ହିସାବ ବର୍ହିଭୁତ/ ଚୋରୀ /ଅନଧିକୃତ ଖନନ ହୋଇଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ବେଆଇନ ପରିବହନକୁ ସହଜ କରିପାରିବ , କାରଣ ଆଇ3ଏମ୍ଏସ୍ ଟ୍ରାକିଂ ମଡ୍ୟୁଲ ମାଧ୍ୟମରେ ଏହିପରି ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଉତ୍ପତ୍ତି ଏବଂ ଗନ୍ତବ୍ୟକୁ ଟ୍ରାକ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ଏହାର ଉତ୍ତରରେ ସରକାର ବ୍ୟକ୍ତ କରିଛନ୍ତି (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2023) ଯେ, ଡିଡିଏମ୍, ଯାଜପୁର ରୋଡ୍ ରିପୋର୍ଟ କରିଛନ୍ତି ଯେ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ପରିବହନ ପାଇଁ ଆଇ3ଏମ୍ଏସ୍ ପୋର୍ଟାଲରେ ଅଣପଞ୍ଜିକୃତ ଯାନ ବ୍ୟବହାର କରିଥିବା 27 ଜଣ ତ୍ରୁଟି ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସେ 3.40 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଜୋରିମାନା ରାଶି ଲାଗୁ କରିଛନ୍ତି । 27 ଜଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ 26 ଜଣ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀ 3.15 ଟକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ରାଶି ଜମା କରିଛନ୍ତି ।

ii. *ଅଣ-ଖଣିଜ ପରିବହନକାରୀ ଯାନଗୁଡିକୁ ଇ-ପାସ୍ ପ୍ରଦାନ*

ଅଡିଟ୍ ଆଇ3ଏମ୍ଏସ୍‌ରେ ପଞ୍ଜିକୃତ ହୋଇନଥିବା 37,958 ଟି ଯାନ ପାଇଁ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିବା ଇ-ପାସ୍ ମଧ୍ୟରୁ, ପରିବହନ ବିଭାଗର ବାହାନ ଡାଟାବେସ ସହିତ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିବା 23,266 ଇ-ପାସ୍ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଯାନ ବିବରଣୀକୁ କ୍ରସ ଚେକ୍ କରିଛି । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ, ଏହା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ଏଥି ମଧ୍ୟରୁ 3,697 ଟି ଯାନ (16 ପ୍ରତିଶତ) ବାହାନ ଡାଟାବେସରେ ମୋଟର ସାଇକେଲ/କାର୍/ତିନି ଚକିଆ ଇତ୍ୟାଦି ଭାବରେ ପଞ୍ଜିକୃତ ହୋଇଛି, ଯାହା ଖଣିଜ ପରିବହନ ଯାନ ନୁହଁନ୍ତି । **ସାରଣୀ 6.5** ରେ ଏହି ବିଷୟରେ ବିସ୍ତୃତ ସୂଚନା ଦିଆଯାଇଛି ।

ସାରଣୀ 6.5: 2015-22 ମଧ୍ୟରେ ଇ-ପାସ୍ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଏମ୍‌ସିଭି ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ଯାନବାହନ

ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ	ଅଣ ପଞ୍ଜିକୃତ ଯାନ ପାଇଁ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ ଇ-ପାସ୍ ସଂଖ୍ୟା	ଏମ୍‌ସିଭି ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ଗାଡ଼ିମାନ ଠାବ ହୋଇଥିବା ସଂଖ୍ୟା	ଏମ୍‌ସିଭି ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ଯାନବାହନରେ ପରିବହନ କରାଯାଇଥିବା ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ପରିମାଣ (ମେଟ୍ରିକ ଟନରେ)
କୋଇଲା	17,048	2,915	53,828.25
ଡୋଲୋମାଇଟ୍	486	200	4,449.11
ଜିପ୍‌ସମ୍	62	13	284.50
ଲାଇମ୍ ଷ୍ଟୋନ୍	935	102	1,839.48

ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ	ଅଣ ପଞ୍ଜିକୃତ ଯାନ ପାଇଁ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ ଇ-ପାସ୍ ସଂଖ୍ୟା	ଏମ୍‌ସିଭି ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ଗାଡ଼ିମାନ ଠାବ ହୋଇଥିବା ସଂଖ୍ୟା	ଏମ୍‌ସିଭି ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ଯାନବାହନରେ ପରିବହନ କରାଯାଇଥିବା ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ପରିମାଣ (ମେଟ୍ରିକ ଟନରେ)
ପାଇରୋଜେନାଇଟ୍	172	112	1,130.10
କ୍ୱାର୍ଟଜାଇଟ୍	1,538	67	1,499.66
ବେଣ୍ଟୋନାଇଟ୍	49	16	255.66
କ୍ରୋମାଇଟ୍	224	10	228.10
ବକ୍ସାଇଟ୍	940	11	239.08
ମାଗ୍ନେସାଇଟ୍	397	7	137.79
ମାଙ୍ଗାନିଜ୍	2	2	36.21
ଆଇରନ୍ ଓର	1,371	242	3,343.88
ଡୁନାଇଟ୍	42	0	0.00
ମୋଟ	**23,266**	**3,697**	**67,271.82**

ଉତ୍ସ: ଆଇ3 ଏମ୍ଏସ୍ ପୋର୍ଟାଲ ଏବଂ ବାହନ ଡାଟାବେସରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ସୂଚନା

ଯେହେତୁ ମୋଟର ସାଇକେଲ/କାର୍/ ତିନି ଚକିଆ ଯାନ ବ୍ୟବହାର କରି 67,271,82 ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ ଓଜନର ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ପ୍ରକୃତ ପରିବହନ ସମ୍ଭବ ନଥିଲା, ଏହା ଇ-ପାସ୍ ଉତ୍ପାଦନ ସମୟରେ ଭୁଲ ଏଣ୍ଟ୍ରି କିମ୍ବା ଯାନ ନମ୍ବରର ମିଥ୍ୟା ଏଣ୍ଟ୍ରିର ସଙ୍କେତ ଦେଇଥିଲେ । ଅନ୍ତର୍ନିହିତ କାରଣ ଗୁଡିକ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ଏବଂ ପ୍ରତିକାର ପଦକ୍ଷେପ ନେବା ପାଇଁ ଏହି ମାମଲା ଅନୁସନ୍ଧାନର ଯୋଗ୍ୟ ।

ଏହାର ଉତ୍ତରରେ ସରକାର ବ୍ୟକ୍ତ କରିଛନ୍ତି (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2023) ଯେ 2015-16 ରୁ 2019-20 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ପରିବହନ ପାଇଁ ଅଣ-ପଞ୍ଜିକୃତ ଯାନ ନିୟୋଜିତ କରିଥିବାରୁ ଡିଡିଏମ, କୋଇରା ସଂପୃକ୍ତ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀଙ୍କୁ କାରଣ ଦର୍ଶାଅ ନୋଟିସ୍ ଜାରି କରିଛନ୍ତି । ଆହୁରି, ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ପରିବହନ ପାଇଁ କେବଳ ଆଇ3ଏମଏସ୍ ପଞ୍ଜିକୃତ ଯାନ ନିୟୋଜିତ କରାଯାଉଛି ।

ତଥାପି ବାସ୍ତବତା ହେଉଛି ଯେ ଚାରୋଟି ସର୍କଲର ଅଣ-ପଞ୍ଜିକୃତ ଯାନକୁ ଇ-ପାସ୍ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବାର ନଜିର ଥିଲା ଏବଂ ଅନୁପାଳନ କେବଳ ଦୁଇଟି ସର୍କଲରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା । ଅଧିକନ୍ତୁ, ଅଡିଟରେ 37,958 ଟି ଅଣ-ପଞ୍ଜିକୃତ ଯାନ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ବହନ କରୁଥିବାର ଦର୍ଶାଯାଇଛି କିନ୍ତୁ ସରକାର କେବଳ 27ଟି ଲାଇସେନ୍ସ ଉପରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି । ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ସୂଚିତ କରେ ଯେ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ବହନ କରିବା ପାଇଁ ଅଣ-ପଞ୍ଜିକୃତ ଯାନଗୁଡିକର ତଦାରଖ ଅଭାବ ଏବଂ ଅଘୋଷିତ/ ଚୋରି ହୋଇଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ବେଆଇନ ପରିବହନ ସମ୍ଭାବନାକୁ ଏଡ଼ାଇ ଦିଆଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

6.4 ଚେକ୍ ଗେଟ୍/ଓ୍ୱେ ବ୍ରିଜ୍ ର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା

ଓଏମପିଟିଏସ୍ ନିୟମ 2007 ର ଧାରା 11 ଅନୁଯାୟୀ, ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ପରିବହନ ଏବଂ ସଂରକ୍ଷଣକୁ ଯାଞ୍ଚ କରିବା ପାଇଁ ଯାଞ୍ଚ ପୋଷ୍ଟ, ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଏବଂ ଓ୍ୱେବ୍ରିଜ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଯାଇଛି । ଯଦ୍ୱାରା ଆଇନଗତ ଭାବେ ଲିଜ୍ ହୋଲ୍ଡ ଅଞ୍ଚଳରୁ ପରିବହନ କରାଯାଉଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଗୁଣବତ୍ତା ଏବଂ ପରିମାଣ ଯାଞ୍ଚ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ସମସ୍ତ ଏମସିଭି ସାଧାରଣତଃ ଖଣି ବିଭାଗର ଚେକ୍ ପୋଷ୍ଟ କିମ୍ବା ଚେକ୍ ପୋଷ୍ଟ-ତଥା-ଓ୍ୱେ ବ୍ରିଜ୍ ଗୁଡିକ କିମ୍ବା ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନୁମୋଦିତ ଲିଜ୍ ହୋଲ୍ଡ ଅଞ୍ଚଳ, କାରଖାନା କିମ୍ବା କାରଖାନା ପରିସରରେ ସ୍ଥାପିତ ଅନ୍ୟ ଓ୍ୱେ ବ୍ରିଜଗୁଡିକ ଦେଇ ଯିବେ । ଏଭଳି ଓଜନର ତଦାରଖ ପାଇଁ ସରକାର ଯାଞ୍ଚ କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ନିୟୋଜିତ କରିବେ ।

ଲିଜ୍ଧାରୀ/ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀମାନେ ଆଇ3ଏମ୍ଏସ୍ ସଫ୍ଟୱେୟାର ମାଧ୍ୟମରେ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିବା ଟ୍ରାଞ୍ଜିଟ୍ ପାସ/ ଅନୁମତି ପତ୍ର ପ୍ରିଣ୍ଟ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ, ଯାହା ସମସ୍ତ ଏମ୍ସିଭି ବହନ କରିବେ । ସମସ୍ତ ଏମ୍ସିଭିଗୁଡିକ ଟ୍ରାଞ୍ଜିଟ୍

ପାସ୍/ ଅନୁମତି ପତ୍ରର ଦୁଇଟି କପି ସାଙ୍ଗରେ ନେବା ଆବଶ୍ୟକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଯାଞ୍ଚ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ପରିମାଣ ଏବଂ ଗୁଣବତ୍ତା ଯାଞ୍ଚ କରାଯିବାକୁ ଥିବା ଚେକ୍ ପୋଷ୍ଟ/ଓ୍ୱେ ବ୍ରିଜ୍ ରେ ଅଟକିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏମ୍‌ସିଭି ଗୁଡିକ କେବଳ ଚେକ୍ ପୋଷ୍ଟରେ ଯାଞ୍ଚ ହେବା ପରେ ଆଗକୁ ବଢ଼ି ପାରିବେ । ଚେକ୍-ଗେଟ୍ /ଓ୍ୱେ ବ୍ରିଜ୍, ଏହି ଇ-ପାସ ରେ ଥିବା ବାରକୋଡ୍ ଗୁଡିକୁ ବାରକୋଡ ସ୍କାନର ବ୍ୟବହାର କରି ସରକାରୀ ଯାଞ୍ଚ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସ୍କାନ କରାଯିବ ଏବଂ ଆଇ3ଏମ୍‌ଏସ୍ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ସର୍ଭର ମାଧ୍ୟମରେ ଅନ୍‌ଲାଇନରେ ମଧ୍ୟ ବୈଧ କରାଯିବ ।

ଆଇ3ଏମ୍‌ଏସ୍‌ର ସମାଧାନ ସ୍ଥାପତିରେ ଚେକ୍ ଗେଟ୍ ଅଟୋମେସନର ବ୍ୟବସାୟ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଅନୁଯାୟୀ, ଇ-ପାସ୍ ଯାଞ୍ଚ ପାଇଁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଚେକ୍ ଗେଟ୍ ରେ ଏକ ଓ୍ୱେ ବ୍ରିଜ୍, କମ୍ପ୍ୟୁଟର, ପ୍ରିଣ୍ଟର ଏବଂ ଇଣ୍ଟରନେଟ୍ ସଂଯୋଗ (ଆଇ3ଏମ୍‌ଏସ୍ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ସର୍ଭର ପ୍ରବେଶ କରିବାକୁ) ସହିତ ଦୁଇଟି କମ୍ପ୍ୟୁଟର ଅପରେଟର ରହିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

2017-22 ବର୍ଷ ପାଇଁ ଆଇ3ଏମ୍‌ଏସ୍ ପୋର୍ଟାଲରେ ଥିବା ଚେକ୍ ଗେଟ୍‌ର ରେକର୍ଡ ଏବଂ ତଥ୍ୟ ବିଶ୍ଳେଷଣ ଏବଂ ଯୋଡ଼ା ସର୍କଲ[71] ଅଧୀନରେ ଚାରୋଟି ଚେକ୍ ଗେଟ୍ ଏବଂ କୋଇରା ସର୍କଲ[72] ଅଧୀନରେ ଥିବା ଛଅଟି ଚେକ୍ ଗେଟ୍ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅଡିଟ୍ ଓ ଚେକ୍ ଗେଟ୍ ଦାୟିତ୍ୱରେ ଥିବା ଅଧିକାରୀଙ୍କ ସହିତ ମିଳିତ ଭୌତିକ ଯାଞ୍ଚରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ତଥ୍ୟ ପ୍ରକାଶ ପାଇଛି:

i. ନିଖୋଜ ଏମ୍‌ସିଭିଗୁଡିକ

ଆଇ3ଏମ୍‌ଏସ୍ ସଫ୍ଟୱେରରୁ ମିଳିଥିବା ତଥ୍ୟରୁ ଜଣାପଡ଼ିଛି ଯେ, 10ଟି ଚେକ୍ ଗେଟ୍ ଜରିଆରେ ଏମ୍‌ସିଭି ଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ମୋଟ 1,18,44,864 ଟି ଇ-ପାସ୍ ଜାରି କରାଯାଇଛି । ଏହି ଚେକ ଗେଟ ଗୁଡ଼ିକରେ କେବଳ 1,01,65,644ଟି ଏମ୍‌ସିଭି ପ୍ରକୃତରେ ଯାଞ୍ଚ ବୋଲି ରେକର୍ଡ କରାଯାଇଥିବା ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଥିଲା ।

ଅବଶିଷ୍ଟ 16,79,220 ଏମସିଭି (14 ପ୍ରତିଶତ) ପାଇଁ କୌଣସି ମନ୍ତବ୍ୟ ନଥିଲା ଏବଂ ଏକ ବିପଦ ଥିଲା ଯେ (i) ଏହି ଏମସିଭିଗୁଡ଼ିକ ବିଭିନ୍ନ ମାର୍ଗ ଦେଇ, ଚେକ୍ ଗେଟ୍‌କୁ ବାଇପାସ କରିଥିବେ (ii) ବିନା କୌଣସି ଯାଞ୍ଚ/ସତ୍ୟ ପ୍ରମାଣ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଚେକ୍ ଗେଟ ଦେଇ ଯିବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଥିଲା କିମ୍ବା (iii) ଭୌତିକ ଭାବରେ ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇଥିଲା କିନ୍ତୁ ସିଷ୍ଟମ୍ ସମସ୍ୟା ହେତୁ ଆଇ3ଏମ୍‌ଏସ୍ ସଫ୍ଟୱେରରେ ରେକର୍ଡ କରାଯାଇ ନଥିଲା । ଏହି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବିସ୍ତୃତ ବିବରଣୀ ନିମ୍ନ **ସାରଣୀ 6.6** ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ।

ସାରଣୀ 6.6: 2017-18 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ ଠାରୁ 2021-22 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ପରୀକ୍ଷାମୂଳକ ଭାବେ ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇଥିବା ଚେକ୍ ଗେଟ୍ ଜରିଆରେ ପଠାଯାଇଥିବା ଏମ୍‌ସିଭି ଗୁଡ଼ିକ

ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ	ଡିଡିଏମ୍, ଯୋଡ଼ା ମଣ୍ଡଳ			ଡିଡିଏମ୍, କାଇଡ଼ା ମଣ୍ଡଳ		
	ଯାନବାହନ ସଂଖ୍ୟା					
	ମାର୍ଗ	ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇଛି	ଯାଞ୍ଚ ହୋଇନାହିଁ	ମାର୍ଗ	ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇଛି	ଯାଞ୍ଚ ହୋଇନାହିଁ
2017-18	4,69,569	4,69,517	52	18,47,164	15,13,584	3,33,580
2018-19	8,79,092	8,78,408	684	16,16,529	13,92,462	2,24,067
2019-20	10,33,915	10,30,596	3,319	15,75,494	13,04,303	2,71,191
2020-21	5,72,392	5,45,922	26,470	16,37,802	11,56,013	4,81,789
2021-22	7,04,868	6,91,009	13,859	15,08,039	11,83,830	3,24,209
ମୋଟ	**36,59,836**	**36,15,452**	**44,384**	**81,85,028**	**65,50,192**	**16,34,836**

ଉତ୍ସ: ଆଇ3 ଏମ୍‌ଏସ୍ ପୋର୍ଟାଲରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ସୂଚନା

ଏମ୍‌ସିଭି ପାଇଁ ଉତ୍ପାଦିତ 16,79,220 ଇ-ପାସ୍ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଯାଞ୍ଚ ନ କରିବା ଦ୍ୱାରା ସର୍ବନିମ୍ନ 1.48 କୋଟି ମେଟ୍ରିକ୍ ଟନ୍ ଲୁହା ପଥର ପରିବହନରେ ଟ୍ରାକିଂ ହୋଇନଥିଲା (ଅଡିଟ୍ ଅବଧିରେ ଏମ୍‌ସିଭି ପ୍ରତି ସର୍ବନିମ୍ନ

[71] ଯୋଡ଼ା ସର୍କଲ- ଗଣ୍ଡରପଡ଼ା, ଲହଣ୍ଡା, ନୟାଗଡ଼ ଏବଂ ନାଲ୍‌ଦା

[72] କୋଇଡ଼ା ସର୍କଲ- ବରସୁଆଁ, ଜାମଡିହି, କୋଲେଇପୋଷ, କୋଲମୋଙ୍ଗ, ଲଙ୍ଗଲେଶ୍ୱର ଏବଂ ମାଲ୍‌ଦା

8.83 ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ ପରିମାଣର ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥକୁ ବିଚାରକୁ ନେଇ) ଏବଂ (ସର୍ବନିମ୍ନ 55% ଗ୍ରେଡ୍ ଫାନସ୍ ଲୁହା ପଥର ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷର ହାରାହାରି ଏଏସ୍‌ପି ନେଇ ଗଣନା କରାଯାଇଥିଲା) ଯାହାର ମୂଲ୍ୟ 1,473.26 କୋଟି ଟଙ୍କା ଅଟେ । ଏହି ଇ-ପାସ୍ ଗୁଡିକର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଟ୍ରାକିଂ ର ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ, ବିଦ୍ୟମାନ ନିୟାମକ ଢ଼ାଞ୍ଚାକୁ ଉଲଂଘନ କରି ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଅତିରିକ୍ତ ଉତ୍ତୋଳନ ଏବଂ ପରିବହନ ବିପଦକୁ ଏଡାଇ ଦିଆଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ii. ଚେକ୍ ଗେଟ୍ ରେ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ସ୍ୱଳ୍ପ ନିଯୁକ୍ତି

ଯୋଡ଼ା ଏବଂ କୋଇଡ଼ା ସର୍କଲ ଅଧୀନରେ ଥିବା 10ଟି ଚେକ୍ ଗେଟ୍ ର ମିଳିତ ଭୌତିକ ଯାଞ୍ଚ ବିଭାଗୀୟ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ସହିତ ଅଡିଟ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2022 ରେ କରିଥିଲା ।

ଚେକ୍ ଗେଟ୍ ଗୁଡିକର ମିଳିତ ଯାଞ୍ଚରୁ ଜଣାପଡିଛି ଯେ ଏମ୍‌ସିଭି ଗୁଡିକର ଯାଞ୍ଚ ପାଇଁ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ କର୍ମଚାରୀ ନିଯୁକ୍ତ କରାଯାଇନଥିଲା ।

a. ଆଇ3ଏମ୍‌ଏସ୍‌ର ସ୍ଥାପତ୍ୟ ସମାଧାନ / ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଚେକ୍ ଗେଟ୍‌ରେ ଦୁଇ ଜଣ କମ୍ପ୍ୟୁଟର ଅପରେଟରଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତି ଦେବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି । ଅଥଚ, ଜେପିଆଇରେ ଏହା ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଥିଲା ଯେ ଯୋଡା ସର୍କଲର ଚାରୋଟି ଚେକ୍ ଗେଟ୍ ମଧ୍ୟରୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗେଟ୍‌ରେ କେବଳ ଜଣେ ଲେଖାଏଁ ନିୟମିତ ଚେକ୍ ଗେଟ୍ କିରାଣୀ ନିଯୁକ୍ତ ହୋଇଥିଲେ । ଅଧିକନ୍ତୁ, ଅନ୍ୟ ସହାୟକ କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କୁ ରାଜ୍ୟ ରାଷ୍ଟ୍ରାୟତ୍ତ ଉଦ୍ୟୋଗ, ଓଏମ୍‌ସି ଏବଂ ଜଣେ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଯୁକ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା ।

b. କୋଇଡା ସର୍କଲର ଛଅଟି ଚେକ୍ ଗେଟ୍ ମଧ୍ୟରୁ ଦୁଇଟି ଚେକ୍ ଗେଟ୍ (ଜାମଡିହି ଏବଂ କୋଲେଇ ପୋଷ) ରେ କୌଣସି ଚେକ୍ ଗେଟ୍ କିରାଣୀ କିମ୍ବା କମ୍ପ୍ୟୁଟର ଅପରେଟରଙ୍କୁ ନିୟୋଜିତ କରାଯାଇନଥିଲା । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଚେକ୍ ଗେଟ୍‌ରେ ଓଏମ୍‌ସିର ଦୁଇ ଜଣ କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ନିୟୋଜିତ କରାଯାଇଥିଲା ।

ଯେହେତୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନର ସମସ୍ତ 24 ଘଣ୍ଟା ପାଇଁ ଚେକ୍ ଗେଟ୍ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ଚେକ୍ ଗେଟ୍‌ରେ ରୋଟେସନ୍ ଆଧାରରେ (ଆଠ ଘଣ୍ଟା ସିଫ୍ଟ) ସର୍ବନିମ୍ନ ତିନି ଜଣ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ନିୟୋଜିତ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ ଏହି ଚେକ୍ ଗେଟ୍‌ରେ ନିୟୋଜିତ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା 24/7 ଯାଞ୍ଚ ସମ୍ଭବ ନ ଥିଲା, ଯାହାର ଅର୍ଥ ଥିଲା ଯେ, କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ବିଶେଷ କରି ରାତି ସମୟ ପାଇଁ ଚେକ୍ ଗେଟ୍ ବନ୍ଦ ରହୁଥିଲା । ଯାହା ଏମ୍‌ସିଭିଗୁଡିକ ଚେକ୍ ଗେଟ୍ ପୁନର୍ବାର ଖୋଲିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦୀର୍ଘ ସମୟ ଅପେକ୍ଷା କିମ୍ବା ଯାଞ୍ଚ ନକରି ଅତିକ୍ରମ କରୁଥିଲେ ।

ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ, ଏହା ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଯେ ମାର୍ଚ୍ଚ 2013 ରେ ଶେଷ ହୋଇଥିବା, ଭାରତର ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରକ ତଥା ମହାସମୀକ୍ଷକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଓଡିଶା ସରକାରଙ୍କ ଉପରେ 2014 ମସିହା ପ୍ରତିବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 4 ଅନୁଚ୍ଛେଦ ସଂଖ୍ୟା 6.2.13.1 ରେ ମାନବ ସମ୍ବଳର ଅଭାବ ଉପରେ ଆଲୋକପାତ କରାଯାଇଥିଲା । ତଥାପି, ନଅ ବର୍ଷ ପରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ହୋଇପାରି ନଥିଲା ।

iii. ଚେକ୍ ଗେଟ୍ ରେ ଇଣ୍ଟରନେଟ୍ ସଂଯୋଗର ଅଭାବ

ଉପରୋକ୍ତ 10ଟି ଚେକ୍ ଗେଟ୍ ରେ ଭୌତିକ ଯାଞ୍ଚରୁ ଜଣାପଡିଛି ଯେ, ଯୋଡା ସର୍କଲର ଦୁଇଟି ଚେକ୍ ଗେଟ୍[73] ଏବଂ କୋଇରା ସର୍କଲର ଦୁଇଟି ଚେକ୍ ଗେଟ୍[74] ଇଣ୍ଟରନେଟ୍ ସଂଯୋଗ ବିନା କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିଲା । ଏହି ଚାରୋଟି ଚେକ୍ ଗେଟ୍ ରେ ଇଣ୍ଟରନେଟ୍ ସୁବିଧା ଉପଲବ୍ଧ ନଥିବାରୁ ଆଇ3ଏମ୍‌ଏସ୍ ସଫ୍ଟୱେରରେ ଇ-ପାସ୍/ ଅନୁମତିପତ୍ର ଯାଞ୍ଚ ଏବଂ ଅଧ୍ୟୟନ କରାଯାଇପାରି ନଥିଲା । 2017-22 ଅବଧିରେ ମୋଟ 62,14,409 ଟି ଏମ୍‌ସିଭି ଏହି ଚାରୋଟି ଚେକ୍ ଗେଟ୍ ଦେଇ ଯାଇଛି, ଯେଉଁଥି ପାଇଁ ଆଇ3ଏମ୍‌ଏସ୍‌ରେ

---

[73] ବର୍ସୁଆଁ ଏବଂ ଜାମଡିହି

[74] ନାଲଦା ଏବଂ ନୟାଗଡ଼

କୌଣସି କ୍ରସ ଯାଞ୍ଚ / ବୈଧତା ବିନା, କେବଳ ଟ୍ରାଞ୍ଜିଟ୍ ପାସ୍ ଚେକ୍ ଗେଟ୍ ଠାରେ ଭୌତିକ ଭାବରେ ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇଥିଲା ।

iv. ବାରକୋଡ ସ୍କାନର ଗୁଡିକର ଅନୁପଲବ୍ଧତା

ପରୀକ୍ଷା ଯାଞ୍ଚ ହୋଇଥିବା 10ଟି ଚେକ୍ ଗେଟ୍ ମଧ୍ୟରୁ ଛଅଟି ଚେକ୍ ଗେଟ୍, ଯଥା ଯୋଡା ସର୍କଲର ଦୁଇଟି ଚେକ୍ ଗେଟ୍[75] ଏବଂ କୋଇଡ଼ା ସର୍କଲର ଚାରୋଟି ଚେକ୍ ଗେଟ୍[76]ରେ ବାରକୋଡ ସ୍କାନର ଯୋଗାଇ ଦିଆଯାଇ ନଥିଲା । ବାରକୋଡ ସ୍କାନର ଉପଲବ୍ଧ ନଥିବାରୁ 63,10,355 ଟି ଏମସିଭିର ଇ-ପାସ୍ ଟ୍ରାଞ୍ଜିଟ୍ ଅନୁମତି ଆଇଓଏମ୍ଏସ୍ ସଫ୍ଟୱେରରେ ସ୍ୱୟଂଚାଳିତ ଭାବରେ ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇ ପାରିଲା ନାହିଁ ଏବଂ ଏହା ପରିବର୍ତ୍ତେ ଚେକ୍ ଗେଟ୍ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କେବଳ ଭୌତିକ ଭାବରେ ଇ-ପାସ୍ ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇଥିଲା ।

v. ୱେ ବ୍ରିଜ୍ ସ୍ଥାପନ ନ କରିବା

ପରୀକ୍ଷା ଯାଞ୍ଚ ହୋଇଥିବା 10ଟି ଚେକ୍ ଗେଟ୍ ମଧ୍ୟରୁ କୋଇରା ମଣ୍ଡଳର ଚାରୋଟି ଚେକ୍ ଗେଟ୍ (ବର୍ସୁଆଁ, ଜାମଡିହି, କୋଲମଙ୍ଗ ଏବଂ ମାଲଦା) ବିନା କୌଣସି ୱେ ବ୍ରିଜ୍ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିଲେ । ତନଖି ଫାଟକରେ ୱେ ବ୍ରିଜ୍ ଉପଲବ୍ଧ ନଥିବାରୁ ପରିବହନ ହୋଇଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ପ୍ରକୃତ ଓଜନ ଟ୍ରାଞ୍ଜିଟ୍ ପାସ୍ ଅନୁଯାୟୀ କ୍ରସ ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଉ ନଥିଲା, ଏବଂ କେବଳ ପାସ୍ ଏବଂ ଯାନର ସଂଖ୍ୟାର ବୈଧତା ଆଇଓଏମ୍ଏସ୍‌ରେ ଯାଞ୍ଚ କରଯାଉଥିଲା, ଯାହା ପରେ ଏମସିଭି ଗୁଡିକୁ ଯାଞ୍ଚ ଭାବରେ ନାମିତ କରାଯାଇଥିଲା । ଏଭଳି ପରିସ୍ଥିତରେ ଅଧିକ ପରିମାଣର ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ପରିବହନକୁ ଏଡାଇ ଦିଆଯାଇପାରିବ ନାହି ।

vi. ୱେ ବ୍ରିଜ୍ କାମ ନକରିବା

ଯୋଡା ସର୍କଲର ଗୋଟିଏ ଚେକ୍ ଗେଟ୍ (ଲହଣ୍ଡା)ରେ , ଫେବୃୟାରୀ 2020 ରୁ ଜୁନ୍ 2022 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚେକ୍ ଗେଟ୍ ରେ ୱେ ବ୍ରିଜ୍ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ଅବସ୍ଥାରେ ନଥିଲା, ଫଳତଃ ପରିବହନ କରାଯାଇଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ପ୍ରକୃତ ଓଜନ ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇପାରି ନଥିଲା । ତେବେ ଆଇଓଏମ୍ଏସ୍ ତଥ୍ୟ ଦର୍ଶାଉଛି ଯେ ଏହି ଅଚଳ ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ 3,44,589 ଏମ୍‌ସିବି ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇଛି । ଏହା ପ୍ରମାଣିତ କଲା ଯେ ବାରକୋଡ ସ୍କାନ ହେବା ମାତ୍ରେ ଇ-ପାସ୍ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ଓଜନ ବିପକ୍ଷରେ ପରିବହନ ହୋଇଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ପ୍ରକୃତ ଓଜନର ମାପ ଏବଂ କ୍ରସ ଯାଞ୍ଚ ବିନା ଆଇଓଏମ୍ଏସ୍ ସଫ୍ଟୱେର ଏମସିଭି ଗୁଡିକୁ ଯାଞ୍ଚ ଭାବରେ ନାମିତ କରୁଥିଲା ।

vii. ୱେ ବ୍ରିଜ୍ ପାଇଁ ରାସ୍ତା ନଥିବା

ଦୁଇଟି ଚେକ୍ ଗେଟ୍[77]ରେ ପାଶ୍ୱବର୍ତ୍ତୀ ୱେ ବ୍ରିଜ୍ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପହଞ୍ଚିବାର ରାସ୍ତା ମୋଟର ଚଳାଚଳ ଯୋଗ୍ୟ ଅବସ୍ଥାରେ ନଥିଲା । ଏହି କାରଣରୁ ଏମସିଭି ଗୁଡିକ ଓଜନ ପାଇଁ ୱେ ବ୍ରିଜ୍ କୁ ପ୍ରବେଶ କରିବାରେ ଅସମର୍ଥ ହୋଇଥିଲେ ।ଏମସିଭି ଗୁଡିକୁ କେବଳ ଆଇଓଏମ୍ଏସ୍ ରେ ଥିବା ପାସ୍ ଏବଂ ଯାନ ସଂଖ୍ୟାର ବୈଧତା ଯାଞ୍ଚ ଅଧାରରେ, ପରିବହନ ଅନୁମତିରେ ରେକର୍ଡ ହୋଇଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଓଜନ ଯାଞ୍ଚ ନକରି ଯାଞ୍ଚ ଫାଟକରେ ଛଡାଯାଉଥିଲା ।

---

[75] ଗଣ୍ଡରପଡ଼ା ଏବଂ ଲହଣ୍ଡା

[76] ବର୍ସୁଆଁ, ଜାମଡିହି, କୋଲମଙ୍ଗ ଏବଂ ମାଲଦା

[77] ଯୋଡ଼ା ମଣ୍ଡଳରେ ଲାହଣ୍ଡା ଚେକ୍ ଗେଟ୍ ଏବଂ କୋଇଡ଼ା ମଣ୍ଡଳରେ ଜାମଡିହି ଚେକ୍ ଗେଟ୍

ଫଟୋଗ୍ରାଫ୍ ସଂଖ୍ୟା 1: ଲହଣ୍ଡା ଚେକ୍ ଗେଟରେ ଯିବାଆସିବା ପାଇଁ ରାସ୍ତା ଉପଲବ୍ଧ ନଥିଲା

ଫଟୋଗ୍ରାଫ୍ ସଂଖ୍ୟା 2: ଜାମଡିହି ଚେକ୍ ଗେଟରେ ଯା-ଆସ ପାଇଁ ରାସ୍ତା ଉପଲବ୍ଧ ନଥିଲା

ଏତଦ୍ ବ୍ୟତୀତ, ଏମ୍‌ସିଭି ଗୁଡିକୁ ମୁଖ୍ୟ ରାସ୍ତା /ଜାତୀୟ ରାଜପଥରେ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଠିଆ ହେବାକୁ ପଡିଥିଲା, ଯାହାଦ୍ୱାରା ଚେକ୍‌ଗେଟ୍ ପରିସରରେ ଭିଡ଼ ଜମିଥିଲା ।

ଏହାର ଉତ୍ତରରେ ସରକାର ବ୍ୟକ୍ତ କଲେ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2023) ଯେ, 2022-23 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ ଖଣି ବିଭାଗ ଯୋଡ଼ା ଖଣି ସର୍କଲ ଅଧିନରେ ଥିବା ଲହଣ୍ଡା, ଗଣ୍ଡାଲପଡ଼ା ଏବଂ ନୟାଗଡ଼ ଭଳି ବର୍ତ୍ତମାନର ୱେ ବ୍ରୀଜକୁ ମାନବ ବିହୀନ ୱେ ବ୍ରିଜରେ ପରିଣତ କରିଛି । ୱେ ବ୍ରିଜ ଗୁଡ଼ିକରେ ବୁମ୍ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ, ଟ୍ରାଫିକ୍ ଲାଇଟ୍, କ୍ୟାମେରା, ଡିସ୍‌ପ୍ଲେ, ଆର୍‌ଏଫ୍‌ଆଇଡି ରିଡର ଆଦିର ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଥିଲା । ୱେ ବ୍ରିଜ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱୟଚାଳିତ ଏବଂ କୌଣସି ମାନବ ସମ୍ବଳର ଆବଶ୍ୟକତା ହେବ ନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହାକୁ ହାତରେ ଧରି ହେଉଥିବା ବାର୍‌କୋଡ ସ୍କାନର ବ୍ୟବହାର କରି ପରିଚାଳନା କରାଯାଉଛି । ଯେହେତୁ ଏମ୍‌ସିଭି ଗୁଡ଼ିକ ଜାତୀୟ ରାଜପଥରେ ଚାଲୁଛନ୍ତି, ବିଭାଗ ରାଜ୍ୟର ସମସ୍ତ ଏମ୍‌ସିଭିରେ ଫାଷ୍ଟ ଟ୍ୟାଗ୍ ବାଧତାମୂଳକ କରିବାକୁ ଯୋଜନା କରୁଛି । 2023-24 ଏବଂ 2024-25 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ କୋଇଡା-ଯାଜପୁର ଏବଂ କେଉଁଝର ଖଣି ସର୍କଲରେ ବର୍ତ୍ତମାନର ୱେ ବ୍ରିଜ୍ ଏବଂ ଆଗାମୀ ୱେ ବ୍ରୀଜରେ ଏହାକୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବାକୁ ସରକାର ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇଛନ୍ତି । ଏହାର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପରେ ୱେ ବ୍ରିଜ ଗୁଡ଼ିକ ମାନବ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ବିନା ସ୍ୱୟଂଚାଳିତ ହେବ ।

ସମୀକ୍ଷା ଦ୍ୱାରା ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ଚେକ୍ ଗେଟ୍/ ୱେ ବ୍ରିଜଗୁଡ଼ିକର ତ୍ରୁଟି ବିଷୟରେ ସରକାରଙ୍କ ଉତ୍ତର ନୀରବ ରହୁଛି । ସରକାରଙ୍କ ଉତ୍ତର ମଧ ଭବିଷ୍ୟତର ଆଶ୍ୱସନା ଏବଂ ବାସ୍ତବ କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ ।

6.5 ନିରୀକ୍ଷଣ

6.5.1 ରାଜ୍ୟସ୍ତରୀୟ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ସ୍କ୍ୱାଡ୍ ଦ୍ୱାରା ଅପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ସଂଖ୍ୟକ ଚଢାଉ

ବେଆଇନ୍ ଖଣି କାର୍ଯ୍ୟକଳାପକୁ ଯାଞ୍ଚ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପୋଲିସ୍, ଜଙ୍ଗଲ ଏବଂ ଖଣି ବିଭାଗର କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ନେଇ 2007 ମସିହା ମଇ ମାସରେ ଏକ ରାଜ୍ୟସ୍ତରୀୟ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ସ୍କ୍ୱାଡ୍ (ଏସ୍‌ଏଲ୍‌ଇଏସ୍) ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଗଠନ କରାଯାଇଥିଲା । ଇସ୍ପାତ ଓ ଖଣି (ଏସ୍‌ଆଣ୍ଡଏମ୍) ବିଭାଗର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ (ଅପ୍ରେଲ 2011) ଅନୁଯାୟୀ, ଏସ୍‌ଏଲ୍‌ଇଏସ୍ ର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦଳ ପ୍ରତି ମାସରେ 30 ରୁ 35 ଜଣ ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ଏବଂ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀଙ୍କୁ ଯାଞ୍ଚ/ ଚଢାଉ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା । ରାସ୍ତାରେ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ପରିବହନ ଯାଞ୍ଚ କରିବା ସହିତ ବେଆଇନ୍ ଖନନ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ପ୍ରବଣ ଥିବା ଫ୍ରୀ ହୋଲ୍ଡ ଅଞ୍ଚଳ (ଯେଉଁ ଅଞ୍ଚଳ ପାଇଁ ଖଣି ଲିଜ୍ ମଞ୍ଜୁର କରାଯାଇ ନଥିବ) ଉପରେ ଚଢ଼ାଉ କରିବା ଏହି ସ୍କ୍ୱାଡ୍ ଦ୍ୱାରା ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା । ସ୍କ୍ୱାଡକୁ ମୁଖ୍ୟାଳୟରେ ନିଷ୍କ୍ରିୟ ରଖାଯିବ ନାହିଁ ଏବଂ ଏସ୍‌ଏଲ୍‌ଇଏସ୍‌ର କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର ସାରାଂଶ ମାସିକ ଭିତ୍ତିରେ ଏସ୍‌ଆଣ୍ଡଏମ୍ ବିଭାଗକୁ ଦାଖଲ କରାଯିବାର ଥିଲା ।

2015-22 ମଧ୍ୟରେ ଏହି ତିନୋଟି ଏସ୍‌ଏଲ୍‌ଇଏସ୍ ଦଳ ଦ୍ୱାରା ପରିଦର୍ଶନ/ ଚଢ଼ାଉ ରେକର୍ଡଗୁଡ଼ିକର ଯାଞ୍ଚରୁ ନିମ୍ନୋକ୍ତ ତଥ୍ୟ ପ୍ରକାଶିତ ହେଲା–

i. 2,520 ରୁ 2,940 ପରିଦର୍ଶନ/ ଚଢ଼ାଉ ଲକ୍ଷ୍ୟ ବିରୁଦ୍ଧରେ ମାତ୍ର 265 ପରିଦର୍ଶନ / ଚଢ଼ାଉ କରାଯାଇ ଥିଲା । ତେଣୁ, ଏହି ସଫଳତା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଲକ୍ଷ୍ୟରୁ ମାତ୍ର 9.01 ରୁ 10.52 ପ୍ରତିଶତ ଥିଲା ।

ii. ମାସିକ ରିପୋର୍ଟରେ ଏସ୍‌ଏଲ୍‌ଇଏସ୍‌ର କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର ସାରାଂଶର ମାସିକ ରିପୋର୍ଟକୁ 52 ଟି ରିପୋର୍ଟରେ ଏକତ୍ର କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ତାରିଖର 188 ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିଳମ୍ବରେ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିଲା । ଚାରୋଟି ମାମଲାରେ, ମାସିକ ରିପୋର୍ଟ ପରିବର୍ତ୍ତେ, ଏକାଧିକ ମାସ ପାଇଁ ଏକୀକୃତ ରିପୋର୍ଟ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିଲା ।

iii. 2015-22 ଅବଧିରେ ଫ୍ରୀ ହୋଲ୍ଡ ଅଞ୍ଚଳରେ[78] ମାତ୍ର 125 ଟି ଚଢ଼ାଉ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ 2021-22 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ ଏଭଳି ଚଢ଼ାଉ କରାଯାଇ ନଥିଲା ।

iv. ସରକାରୀ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀର ଉଲ୍ଲଂଘନ କରି 2015-22 ରେ 84 ମାସରେ ଏସ୍‌ଏଲ୍‌ଇଏସ୍ ଦଳଗୁଡ଼ିକୁ ମୋଟ 44 ମାସ[79] (ମୋଟ ସମୟର 52 ପ୍ରତିଶତ) ପାଇଁ, କୌଣସି ଚଢ଼ାଉ ନକରି, ନିଷ୍କ୍ରିୟ କରି ମୁଖ୍ୟାଳୟରେ ରଖାଯାଇଥିଲା ।

ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ବ୍ୟବସାୟୀ ଏବଂ ବେଆଇନ୍ ଖନନ ପ୍ରବଣ ଫ୍ରୀହୋର୍ଡ ଅଞ୍ଚଳ ଆଦିର ଅନୁପଯୁକ୍ତ ଚଢ଼ାଉ / ଯାଞ୍ଚ, ଏସ୍‌ଏଲ୍‌ଇଏସ୍ ଗଠନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ବିଫଳ କରିଥିଲା ଏବଂ ଏହା ସୂଚାଇଥିଲା ଯେ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଖଣିଜ ସମ୍ପଦକୁ ଅନଧିକୃତ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପରୁ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ତଦାରଖ କରୁନାହାନ୍ତି ।

ଏହାର ଉତ୍ତରରେ, ସରକାର ବ୍ୟକ୍ତ କଲେ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2023) ଯେ, ଏସ୍‌ଏଲ୍‌ଇଏସ୍ ଦଳ ପାଇଁ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ଲକ୍ଷ୍ୟ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇ ନାହିଁ । ତେଣୁ, ଯେତେବେଳେ ଖଣି କାର୍ଯ୍ୟକଳାପରେ କିଛି ଅଭିଯୋଗ କିମ୍ବା କୌଣସି ଅନିୟମିତତା ଲକ୍ଷ୍ୟ ହୁଏ ସେତେବେଳେ ଏସ୍‌ଏଲ୍‌ଇଏସ୍ ଦଳ କ୍ରିୟାଶୀଳ ହୁଏ । ତିନୋଟି ଏସ୍‌ଏଲ୍‌ଇଏସ୍ ଦଳ ଥିଲା । ନିରୀକ୍ଷଣ ପାଇଁ କ୍ଷେତ୍ର ପରିଦର୍ଶନ ବ୍ୟତୀତ ଏହି ଦଳର ସଦସ୍ୟ ମାନେ ଅତିରିକ୍ତ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ମଧ ସମ୍ପାଦନ କରିବେ । ଖଣି ପରିଦର୍ଶନ ଏବଂ କ୍ଷେତ୍ର କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଏବଂ ହିସାବ ଖାତା ଯାଞ୍ଚ କରିବାର ଅଧିକ ସମୟ ଲାଗେ କାରଣ ଖଣି ସ୍ଥାନଗୁଡ଼ିକ ମୁଖ୍ୟାଳୟ ଠାରୁ ଦୂରରେ ଏବଂ ବିପୁଳ ପରିମାଣର ହିସାବ ଏବଂ ରେକର୍ଡ ହେତୁ ଅଧିକ ସମୟ ଲାଗେ । ଯାଞ୍ଚ/ ଚଢ଼ାଉ ସଂଖ୍ୟା କମ୍ ଥିବା ପରି ଜଣାପଡ଼ିପାରେ । କିନ୍ତୁ ଚଢାଉର ଗୁଣାତ୍ମକ ଦିଗରୁ ବଜାୟ ରଖିବା ମୁଖ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା, ଯେଉଁଥିପାଇଁ ବିପୁଳ ପରିମାଣର ଜୋରିମାନା ଆଦାୟ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଏହି ଯାଞ୍ଚର ଦୀର୍ଘକାଳୀନ ଫଳାଫଳ ଭାବରେ ଏହି ବିଭାଗ 2021-22 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ ରେକର୍ଡ ରାଜସ୍ୱ ଆୟ କରିବାରେ ସକ୍ଷମ ହୋଇଥିଲା । ଏସ୍‌ଏଲ୍‌ଇଏସ୍‌ର ତୀବ୍ର କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ପାଇଁ ଅଧିକ କର୍ମଚାରୀ ନିଯୁକ୍ତି ପାଇଁ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯାଉଛି । ଆହୁରି ମଧ, କୋଭିଡ୍ ସମୟରେ ଚଢ଼ାଉ କରିବା ପାଇଁ ଖଣି ଅଞ୍ଚଳକୁ ଏସ୍‌ଏଲ୍‌ଇଏସ୍ ଦଳ ଯାଇପାରି ନଥିଲେ ।

---

[78] ଯେଉଁ ଅଞ୍ଚଳ ପାଇଁ ଖଣି ଲିଜ୍ ମଞ୍ଜୁର ହୋଇନଥିବ

[79] ଦଳ I ମଇ, ନଭେମ୍ବର ଏବଂ ଡିସେମ୍ବର 2016, ଅପ୍ରେଲ 2020 ରୁ ମଇ 2021, ଅଗଷ୍ଟ 2021, ଅକ୍ଟୋବର 2021 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ଦଳ II ଅକ୍ଟୋବର, ନଭେମ୍ବର 2017, ଅକ୍ଟୋବର 2018, ଜାନୁଆରୀ ଏବଂ ମାର୍ଚ୍ଚ 2020, ଅପ୍ରେଲ 2020 ରୁ ମଇ 2020, ଜୁଲାଇ 2020 ରୁ ଅଗଷ୍ଟ 2020, ଡିସେମ୍ବର 2020 ରୁ ଫେବୃଆରୀ 2021, ମଇ 2021 ରୁ ଜୁନ୍ 2021, ଅଗଷ୍ଟ 2021 to ଡିସେମ୍ବର 2021, ଫେବୃଆରୀ 2021 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2021 ଦଳ III ଅକ୍ଟୋବର, ନଭେମ୍ବର 2017, ଜାନୁଆରୀ, ମଇ, ଜୁନ୍, ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2018, ଡିସେମ୍ବର 2019, ଜାନୁଆରୀ, ଫେବୃଆରୀ ଏବଂ ମାର୍ଚ୍ଚ 2020, ଅପ୍ରେଲ 2021 ରୁ ଜୁଲାଇ 2021, ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2021, ଜାନୁଆରୀ 2021 ରୁ ଡିସେମ୍ବର 2022, ଫେବୃଆରୀ 2022 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2022

ଏହି ଉତ୍ତର ଗ୍ରହଣୀୟ ନୁହେଁ, କାରଣ ସରକାରୀ ନିର୍ଦ୍ଦେଶର ଉଲ୍ଲଂଘନ କରି ଦଳଗୁଡ଼ିକ 44 ମାସଧରି ଅର୍ଥାତ୍ ମୋଟ 84 ମାସର ଅବଧି ମଧ୍ୟରୁ 52 ପ୍ରତିଶତ ମୁଖ୍ୟାଳୟରେ ଥିଲେ । ତେଣୁ, ବେଆଇନ୍ ଖନନ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପକୁ ରୋକିବା ପାଇଁ ଏସ୍ଏଲ୍ଇଏସ୍ ଗଠନ ପଛରେ ଥିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହାସଲ ହୋଇପାରି ନଥିଲା ।

6.5.2 ଖଣିଗୁଡ଼ିକର ଅପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ନିରୀକ୍ଷଣ

ଏମ୍ଏମ୍ଡିଆର୍ ଅଧିନିୟମ, 1957 ର ଧାରା 24 (1) ଖଣି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ଖଣି ନିରୀକ୍ଷଣ କରିବାକୁ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରେ । ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ (ଡିଓଏମ୍) (ଜୁଲାଇ 1987)ରେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ ଡିଡିଏମ୍/ ଏମ୍ଓ ମାନେ, ଛଅ ମାସରେ ଥରେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ଖଣି ଲିଜ୍, ବର୍ଷକୁ ଥରେ ଅଣ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ଖଣି ଲିଜ୍ ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ତ୍ରୟମାସରେ ଥରେ ବଡ଼ ଖଣି ନିରୀକ୍ଷଣ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଯାଞ୍ଚ ମାସର ପରବର୍ତ୍ତୀ ମାସରେ 15 ତାରିଖ ସୁଦ୍ଧା ଯାଞ୍ଚ ରିପୋର୍ଟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାଳୟରେ ଦାଖଲ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ନଥି ଯାଞ୍ଚ ହୋଇଥିବା ପାଞ୍ଚଟି ଖଣି ସର୍କଲରେ ନିରୀକ୍ଷଣ ରେକର୍ଡ ଗୁଡ଼ିକର ଯାଞ୍ଚରୁ ଜଣାଗଲା ଯେ, 2015-22 ଅବଧିରେ, କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ଏବଂ ଅଣ-କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ଖଣି ନିରୀକ୍ଷଣ ଅଭାବ 73.96 ରୁ 100 ପ୍ରତିଶତ ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିଲା ଯାହା **ସାରଣୀ 6.7** ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ।

ସାରଣୀ 6.7: 2015-22 ଅବଧିରେ ନିରୀକ୍ଷଣର ଅଭାବ

ସର୍କଲ	ସଂଖ୍ୟା			*ଅଭାବର ପ୍ରତିଶତ*	ସଂଖ୍ୟା			*ଅଭାବର ପ୍ରତିଶତ*
	କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ଖଣି	ନିରୀକ୍ଷଣ			କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ଖଣି	ନିରୀକ୍ଷଣ		
		ଲକ୍ଷ୍ୟ	ପାଳନ କରାଯାଇ ଥିଲା			ଲକ୍ଷ୍ୟ	ପାଳନ କରାଯାଇଥିଲା	
ଯାଜପୁର ରୋଡ଼	12	168	11	93.45	4	28	0	100
ତାଳଚେର	12	120	0	100	9	45	0	100
କୋଇଡ଼ା	31	434	53	87.78	45	315	82	73.96
ଯୋଡ଼ା	27	378	0	100	40	280	0	100
ବ୍ରହ୍ମପୁର	16	160	10	93.75	22	110	7	93.63
ମୋଟ	**98**	**1,260**	**74**		**120**	**778**	**89**	

ଉତ୍ସ: ଡିଡିଏମ୍ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ ସୂଚନା

ଖଣି ନିରୀକ୍ଷଣରେ ଏହି ଅଭାବ ଗୁଡ଼ିକ ସୂଚିତ କଲା ଯେ, ବିଭାଗ ଏହାର ଖଣିଜ ସମ୍ବଳକୁ ଅନଧିକୃତ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପରୁ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ତଦାରଖ କରୁନଥିଲା ।

ସମୀକ୍ଷା ଦ୍ୱାରା ଉପରୋକ୍ତ ତଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଦର୍ଶାଯିବା ପରେ, ଡିଡିଏମ୍, କୋଇଡ଼ା ବ୍ୟକ୍ତ କଲେ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2022) ଯେ, ଏସ୍ଏଲ୍ଇଏସ୍ ଦ୍ୱାରା ଖଣିଗୁଡ଼ିକର ନିୟମିତ ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଉଥିଲା ଏବଂ ଆଇବିଏମ୍ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ସହ ମିଳିତ ଯାଞ୍ଚ ମଧ୍ୟ କରାଯାଉଥିଲା । କିନ୍ତୁ ବାସ୍ତବତା ଏହା ଯେ ଡିଡିଏମ୍ /ଏମ୍ଓଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଅଧିକାର କ୍ଷେତ୍ର ଅଧିନରେ ଥିବା ଅଞ୍ଚଳରେ ନିରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରତିଶତ ବହୁତ କମ୍ ଥିଲା ।

ଖଣି ନିରୀକ୍ଷଣରେ ଥିବା ଅଭାବ ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2013 ରେ ଶେଷ ହୋଇଥିବା ବର୍ଷ ପାଇଁ ଭାରତର ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରକ ତଥା ମହାସମୀକ୍ଷକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ଉପରେ ସମୀକ୍ଷା ରିପୋର୍ଟ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 6.1.13.2 ରେ ଆଲୋକପାତ କରାଯାଇଥିଲା । ତଥାପି ନଅ ବର୍ଷ ପରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ସମସ୍ୟା ସମାଧାନ ହୋଇପାରି ନଥିଲା ।

ସମୀକ୍ଷା ସିଦ୍ଧାନ୍ତକୁ ସ୍ୱୀକାର କରି ସରକାର ଉତ୍ତରରେ ଦର୍ଶାଇଲେ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2023) ଯେ, ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ଖଣି ଗୁଡ଼ିକର ନିରୀକ୍ଷଣ (କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ଏବଂ ଅଣକାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ) କରାଯାଉଛି । ତଥାପି, ସମୀକ୍ଷା ସିଦ୍ଧାନ୍ତକୁ ଅନୁପାଳନ କରାଯିବ ଏବଂ ନିରୀକ୍ଷଣ ରିପୋର୍ଟର ନକଲକୁ ଲିଜ୍ ଫାଇଲରେ ରଖାଯିବ ।

ସୁପାରିଶ:

ସରକାର:

13. ଯାଞ୍ଚ କରାନଯାଇ ଏମ୍‌ସିଭି ଗୁଡ଼ିକୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ଇ-ପାସ୍ ଗୁଡ଼ିକର ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବା ଉଚିତ୍ ଏବଂ ଖଣିଜ ସମ୍ପଦର ଗତିବିଧି ଉପରେ ନଜର ରଖିବା ପାଇଁ ଯାଞ୍ଚ ନହୋଇଥିବା ପାସ୍ ଉପରେ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ନିଶ୍ଚିତ କରିବାକୁ ବିଦ୍ୟମାନ ଥିବା ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ନବୀକରଣ କରିବା ଉଚିତ୍ ।

14. ଚେକ୍ ଗେଟ୍, ୱେ ବ୍ରିଜ ଏବଂ ପରୀକ୍ଷାଗାରରେ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ କର୍ମଚାରୀ ନିୟୋଜିତ କରିବା ସହିତ ଚେକ୍ ଗେଟ୍/ ୱେ ବ୍ରୀଜ୍ ଏବଂ ସରକାରୀ ପରୀକ୍ଷାଗାର ଗୁଡ଼ିକର ସୁଚାରୁ ରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ଉପକରଣର ଉପଲବ୍ଧତା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ଉଚିତ୍ ।

15. ଖଣି କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ତଦାରଖ ପାଇଁ ଏବଂ ଖଣିଜ ସମ୍ବଳକୁ ଅନଧିକୃତ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପରୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ଏସ୍‌ଏଲ୍‌ଇଏସ୍ ଦ୍ୱାରା ଆବଶ୍ୟକ ପରିମାଣର ନିରୀକ୍ଷଣ/ ଚଢ଼ାଉ ତଥା ଡିଡିଏମ୍‌ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଖଣି ନିରୀକ୍ଷଣ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ଉଚିତ୍ ।

ଭୁବନେଶ୍ୱର
ତାରିଖ **21 July 2004**

(ବିଶ୍ୱନାଥ ସିଂ ଜାଡୋନ)
ମହାଲେଖାକାର (ଲେଖା ପରୀକ୍ଷା-**II**), ଓଡ଼ିଶା

ପ୍ରତିସ୍ୱାକ୍ଷରିତ

ନୂଆଦିଲ୍ଲୀ
ତାରିଖ **25 July 2024**

(ଗିରୀଶ ଚନ୍ଦ୍ର ମୁର୍ମୁ)
ଭାରତର ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରକ ତଥା ମହାସମୀକ୍ଷକ